БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

37-хи жэлэй гарана

№ 37 (9176)
ФЕВРАЛИИН
13
СУББОТО
1960 он

Сэн 20 мүнгэн

ХҮДӨӨ БЭШЭГШЭДЭЙ ШАЛГАЛТЫН 4-дэхи ҮДЭР

Хурьгад юундэ гарзалнаб?

Калининай нэрэмжэтэ колхозой (Заиграй) ахалагша хонишон Иннокентий Белых гэгшын отарын ажал хүдэлмэритэй танилсахада иимэ байба. Мүнөө эндэ шэнэ түл абажа дүүргэжэ байнхай. 768 эхэ хонинһоо 450 хурьган абтаад, тобир һайнаар түлжүүлэгдэнэ. Тэрэ тоодо январь һарада, февралиин эхеэр 220 хурьгад абтаһан байгаа. Тэрээнһээ гадна, февралиин һүүл багаар, март, апрель һарада үшөө 100—150 хурьган абтахаар хараалагдана.

Ахалагша хонишон нүхэр Белых гэгшын даадаг отарынхид долоон жэлэй хоёрдохи жэлдэ—1960 ондо 100 хонин бүриһөө 115 хурьга түлжүүлхэ социалистическэ уялгатай юм. Мүнөө эдэ хонишодой ажал хүдэлмэрииень наринаар шалгажа үзэхэдэ, тэрэ уялгаяа дүүргэхын түлөө горьтойхон хүдэлмэри хэхэ болоно.

Хонишод үдэр бүхэндэ оролдосотойгоор ажаллажа, саг соонь хонидоо элеэлүүлээд, уһалаад, үбэлэй үедэ хүшэ шадалыень бууруулаагүй. Хонин бүхэн үдэртөө 400 грамм үбһэ, 200 грамм концентрат, овёсой һолоомо дураараа эдинэ. Үдэртөө хоёр дахин бүлеэдхэгдэһэн уһа ууна. Аймаг дотор гансал энэ отарын хонидто бүлеэдхэгдэһэн уһан уулгагдадаг юм.

Зунай һарада үшөө 200 шахуу хурьга абахаяа отарынхид хонидоо үрэжүүлжэ байна. Июнь, июльдэ эхэ хонидойнгоо табин процентые искусственнаар үрэжүүлхэ юм. Иигэжэ энэ оной ноябрь, декабрь һарануудта 400 хурьган нэмэжэ абтаха болоно. Тиигэжэ ахалагша хонишон Белых гэгшын отарынхид социалистическэ уялгаяа үлүүлэн дүүргэхэ аргатай.

Гэбэшье тус отарын хүдэлмэридэ дутуу дунданууд бии байна. 1959 оной декабрьда, энэ оной январьда, хонидой олоор хурьгалжа байха үедэ 50-яад толгой һая гараһан хурьгад гэдэһэнэй үбшөөр гарзалһан байна бшуу. Яахадааб гэхэдэ, хонидойнь байра шиигэй байшоо. Үбшэлһэн хурьгадые аргалха эм тиихэдэ дуталдаа гэжэ тус отарын хонишод хэлэнэ. Хонидой, хурьгадай байрада дэбдихэр һайнаар хэдэг болоһонһоонь хэйшо хурьгад гарзалхаяа болёо һэн. Зүгөөр хонишодой ажал хүдэлмэридөө хүшэхүрэжэ ядажа байхадань, колхозой правлени хурьгашаниие нэмэжэ үгэхэ тухай һаналаа табяагүй.

Отарын хонишодой культурна эрилтэнүүдые хангаха тушаа биратай анхарал табигданагүй. Агитатор эндэ харагдадаґшьегүй байба. Колхозой партийна эхин организациин секретарь нүхэр Сангитов энэ отарада оройдоо ерэдэггүй ха. Харин отарань колхозой түбһөө эгээл холо байдаг юм. Мүн хонишодой байра байдалшье тиимэ һайн гэхээр бэшэ. Заһаха, һэльбэхэ юумэнүүд яһала бии. Хонишодой байдаг гэр соо ариг сэбэр сахигданагүй.

Манай шалгалтын бригадынхид колхозой дүршэлтэй хонишон Цыренжап Сампиловай отарада мүн лэ ошожо, ажалтайнь танилсаа юм. Нүхэр Сампилов энэ жэл 100 хонин бүриһөө 105 хурьга түлжүүлэн абаха уялгатай. Энэ оной январьда, февралиин эхеэр 570 хонинһоо 317 хурьган абтаһан байна. Ондоогоор хэлэхэдэ, 100 хонин бүриһөө 55 хурьган түлжүүлэгдэбэ. Эдэ үдэрнүүдтэ отарынхид шэнэ хурьгадые абажал байнхай. Тус отарынхид зунай һарануудта мүн лэ олон хонидые искусственнаар үрэжүүлхэнь. Арга боломжыень хаража үзэхэдэ, эдэнэр уялгаяа сохом дүүргэхэ байна.

Б. Гатыпов, Б. Цыденова—ахалагша хонишод, **Н. Ключерев—«Под знаменем Ленина»** газетын редактор.

Мүрысөөн эмхидхэгдэзгүй, хөөрэлдөөн хэгдэнэзгүй

Сталинай нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон нүхэр Б. Батуевай отарынхидай 1960 ондо абаһан социалистическэ уялгаяа хэр бэелүүлжэ байһыень шалгалтын бригадынхид ерэжэ хараба.

Колхозой Арбузово гэжэ нютагта ахалагша хонишон нүхэр Батуевай отара байрланхай. Эдэ хонишод мүнөө шэнэ хурьгадые түлэг дундаа абажа байна. Һая гараһан хурьгад түрүүшын 4—5 үдэрэй туршада ами амяараа таһагууд соо байлгагдана. Тэндэнь ходо дулаахан, хуурай байдаг. Тиигээд тэдэнэйнгээ һайса бэежэхэдэнь бүлэг бүлэгөөрнь олоор байлгадаг юм.

Хурьгадта ямар тэжээл үгтэнэб гэжэ шалгалтын бригадынхидай асуухада:

— Хэды хоноод, хурьгадай һайса тэнжэхэдэнь бүдүүн тэжээл, концентрат, холимол тэжээл бага багаханаар тэдэндээ эдюулжэ һургадагбди. Уһашье дураараа уудаг. Хобоо тэбшэ соо тэжээлэй дабһан ходо байлгагдадаг. Мүн нарһанай шэлбүүһэ үгэдэг байшабди. Һаядаа загаһанай тоһотой болохобди.

Абтаһан хурьгаднай гарза хоролтодо оронгүйгөөр, һайнаар түлжэжэ байна даа,—гэжэ хонишон Батуев харюусаа.

Саашадань хөөрэлдэхэдэ энэ отарын хонишод 1960 ондо 100 хонин бүриһөө 100 хурьга абахаар шиидэһэн байна. Мүнөө 100 хонин бүриһөө 67 хурьга абаад түлжүүлнэ. Хурьга абалга үшөө үргэлжэлһөөр. Эртэ хурьгалһан 100-гаад хонидые январь һарада, февралиин эхеэр үрэжүүлһэн байгаа. Саашадаа 150—200 хурьгад нэмэжэ абтаха юм.

Энэ отарын хонишод хэнтэйшье мүрысэдэггүй байба. Колхозойнь партийна эхин организациин секретарь нүхэр Лубсандоржиев «хонишодойнгоо дунда мүрысөө эмхидхэжэ эхилхэмнай» гэжэ һанаа амараар хөөрэнэ. Ойлгуулажмын хүдэлмэришье эндэ һулаар ябуулагдадаг байна. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, агитаторнууд ерэжэ, элдэб һонирхолтой асуудалаар, ажал хүдэлмэри тухайнь хөөрэлдөө хэдэггүй шахуу. Эдэ дутагдалнуудые усадхахыень колхозой правлени, партийна эхин организацида шалгалтада хабаадагшад дурадхаба.

Б. Дамбаев, хүдөө бэшэгшэ.

Сэлэнгэ.

Түлгэнүүд тарган даа!

Анаагай совхозой (Хори) табадахи фермын Норбо-Самбо Бадмаевай отарын хонишод мүнөө Хуурай Эхин гэжэ газарта 600-гаад түлгэнүүдые харууһалжа байнад.

Үбэлэй хүйтэн түлэг дундаа, хонишодой тон харюусалгатай сагынь мүнөө ха юм. Энээниие хонишод зүбөөр ойлгожо, үбэлэй һарануудта түлгэнүүдээ тураангүй, гарзалуулангүй, бүрин бүтэнөөр ондо оруулхын түлөө бүхы арга боломжонуудаа хэрэглэн, оролдосотойгоор ажаллана.

Хонидой харууһан һайн. Эдеэлүүлгэ, уһалалга зүбөөр эмхидхэгдэнхэй. Түлгэнүүдынь саһа багатай, элбэг хагдатай, нэмэри дулаан газарнуудаар адуулагдана.

Эрхим харууһанда байһан түлгэнүүдынь гарзагүй, тобир тарганаар үбэлжэжэ байна.

С. Цынгуев.

Эртын түл һайн

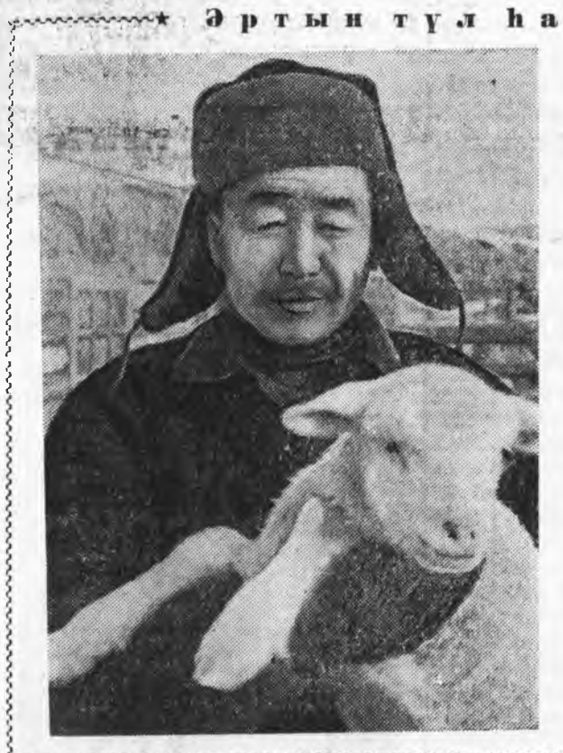

Иволгын «Улаан Оронго» колхозой хонишон Бальжир Эрдынеев КПСС-эй ЦК-гэй декабриин Пленумэй тогтоолдо харюу болгон, байгша ондо 100 хонин бүриһөө 125 хурьга абаха, хонин бүхэнһөө 4 килограмм нооһо хайшалха гэжэ шиидэнхэй. Мүнөө отарадань 350 гаран хурьган абтаад, гарзагүйгөөр түлжүүлэгдэнэ. **Зураг дээрэ: Б. Эрдынеев** январь һарада гараһан хурьга үзэжэ байна.

А. Сельверовэй фото.

ДЭЛМЭРИШЭДЭЙ ТУҺАЛАМЖА

ажахые улам саашадань
тушаа КПСС-эй Цент-
Комитедэй декабриин Пле-
нидхэбэринүүдые бэелүүл-
тэмсэл орон доторнай
хэ бүри үргэдэнэ. Энэ гү-
шухала хэрэгтэ ганса
ажалшад, малшад бэшэ,
мышленна предприятинуу-
лмэришэд, инженер, тех-
эдэбхитэйгээр хабаадана.
жахыда хэрэгтэй шэнэ шэ-
на, техникэ бүтээлгэдэ хэ-
хэ металл, электро-түхеэ-
дые үйлэдбэриингөө түр-
адуур гаргажа, тусхай жа-
уулха гэһэн ороной түрүү
тинуудай үүсхэл , энээн
итэйгээр гэршэлнэ бшуу. Энэ
хэлые партиин Цент-
комитет ехэтэ һайшааһан

республикыншье пред-
уд хүдөө ажахые хүргөө-
лдэ эдэбхитэйгээр хабаа-
шадаха зэргээрээ колхоз,
дта туһална. Һүүлэй жэл-
шефүүдэй туһаламжаар ма-
байранууд, силосэй нүхэ,
нүүд баригдаһан, фермэ-
ажал ехэтэй хүдэлмэри
руулха тушаа зарим тэды
эгдэһэн байна. Улан-Удын
коллектив шефтээ абаһан
-Кударын колхозуудаар
үдэлмэри хэ. Эдэнэр бо-
сагта ашаа тээхэ, буул-
механизм бүтээһэн, хүсэ
электромоторнуудые тодхо-
эн, токарна, фрезернэ, модо
аха станогуудые, тэжээл
түхеэрэлгэнүүдые заһаба-
тодхолсоһон байха юм. Тэ-
заводой 300 шахуу комсо-
д, залуушуул, 120 гаран
, технигүүд һүүлэй жэл-
саг үргэлжэ хүдэлхөөр
аранхай. ПВЗ-гэй Культу-
юнойхид хирэ-хирэ болоод
озуудаар ябажа, һонирхол-
ерт харуулдаг, лекци,
уншадаг байгаа.

жэшээ баримтануудые
харуулжа болоно.

КПСС-эй ЦК-гэй декаб-
Пленумэй һүүлээр шефүүдэй
жа бүри тодорхой, үргэн
тай боложо эхилээ. Пленум-
тоолтой танилсаһанайнгаа
коллектив бүхэн колхо-
ямар туһаламжа үзүүлжэ
байһанаа элирүүлжэ, өөһэ-
арга боломжонуудые хара-
ложо үзөөд, тусхай хэмжээ-
тануудые хараална.

элхэдэ, «Бурстрой» трес-
дэлмэришэд, инженерно-тех-
хүдэлмэрилэгшэд Сэлэн-
амагай Сталинай нэрэмжэ-
хоз шефтээ абажа, эндэхи
та дээрэхи ажал ехэтэй хү-
он оньһожоруулха зорилго-
одо, элдэб ашаа тээхэ ме-
, цемент худхадаг машина
этэ һаяар эльгээгдэхэнь.

шэлэн Улан-Удын судна бү-
н. Тимлюгэй цементын заво-
яха-консервын комбинадай
тивүүд ехэхэн хүдэлмэри
Эндэхи олон комсомолшууд,
уул хүдөө гаранхай. Тэдэ-
лхоз, совхозуудай отара-
ошожо, үбэлэй хурьгадые
на. Судна бүтээгшэд модо-
бша мүшэрөөр малда хэрэг-
жээл бэлдэхэ машина, үнеэд-

тэ уулгаха уһа бүлеэдхэхэ тогоо бүтээгээ. Тимлюгэйхид хүршэ Кабанскын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой һү һаалиин, гахайн фермэнүүдые оньһожоруулжа эхилээ.

Гэхэтэй хамта колхоз, совхозуудта шеф туһаламжа үшөөл багаар үзүүлнэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Зарим предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, коллективүүд өөһэдынгөө туһаламжые зун, намарай халуун хүдэлмэриин үедэ хүн зониие эльгээгээд, нэгэ хэды воскресник эмхидхээд лэ хизаарладаг заншалтай. Үгышье һаа бага зэргэ барилгада туһалаад, силосэй нүхэ, траншей малтажа үгөөд лэ дүүрэшэдэг. Шефүүдэй туһаламжа имагта эдэ мэтын хүдэлмэреэр хизаарлаха ёһогүй бшуу.

«Түрүү ажахынуудай, үйлэдбэриин новаторнуудай дүй дүршэлдэ, наукын туйлалтануудта түшэглэн, ажалай бүтээсын хэлбэришэгүй ургалтые хангахын, продукциин единицэ бүхэндэ эд зөөри болон ажал багаар гаргашалхые хангахын тула, мүн энээнэй үндэһэ һуури дээрэ долоон жэлэй даалгабринуудые ажахы бүхэнэй болзорһоонь урид дүүргэхын тула техникэеэ улам һайнаар хэрэглэхые, газар таряаландаа, мал ажалдаа түрүү арга нэбтэрүүлхые хараалха шухала»—гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй декабриин Пленум зааһан байна.

Энэ шухала зорилго бэелүүлхэ хэрэгтэнь колхоз, совхозуудта промышленна предприятинууд бодото туһаламжа үзүүлхэ хүсэд арга боломожотой. Нэн түрүүн эдэ арга боломжонуудаа бултыень элирүүлжэ, шефтээ абаһан колхозойнгоо үйлэдбэритэй, ажахытайнь һайса танилсажа, тэндэхи хүтэлбэрилэгшэдтэй, эдэбхитэдтэйнь хөөрэлдэжэ, ямар туһаламжада хэрэгтэй байһыень мэдэжэ, тусхай хэмжээ-ябуулгануудые хараалжа, тэдэнээ дүүргэхын түлөө оролдохо хэрэгтэй.

Нүхэр Н. С. Хрущев КПСС-эй ЦК-гэй декабриин Пленум дээрэ үгэ хэлэхэдээ нютагай заводуудһаа мэргэжэл ехэтэй зарим тэды хүнүүдые комбайнаар хүдэлмэрилжэ һургаад, хуряалгын эхилхэлээр колхозуудта туһалхаар эльгээхэ тухай бодожо үзэхэ дурадхал оруулһан байна. Энэ дурадхал манай республика дотор үргэнөөр һайшаан дэмжэгдэнэ. Мүнөө үедэ Улан-Удын ПВЗ, «Механлит» заводуудта, Тимлюгэй цементын, шиферэй заводуудта, мүн бусадшье предприятинуудта иимэ хүдэлмэри эхилээ. Тиихэдэ өөһэдынгөө дундаһаа хуряалгын үедэ хэрэгтэй болохо трактарист, комбайнернуудые бэлдэхэ арга бусадшье предприятинуудта бии ха юм. Тиимэһээ энэ хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэжэ, үргэдхэхэ гээшэ партийна организацинуудай, партиин райкомуудай шухала зорилго болоно.

Хүдөө ажахые саашадань эрид түргэнөөр хүргөөхын, эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэг дэлбэгээр абахын түлөө дэлгэрһэн бүгэдэ арадай тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, өөһэдынгөө хубитые оруулха гээшэ предприяти, коллектив бүхэнэй нэрэ хүндын хэрэг мүн.

Н. С. Хрущев Дели ерэбэ

ДЕЛИ, февралиин 11. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Никита Сергеевич Хрущев Индонези орохо замдаа Индиин правительствын уряалаар мүнөөдэр Дели ерэбэ. Индиин Республикын, Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн Палам гэжэ Делиин гол аэродром дээрэ Советскэ правительствын толгойлогшые, тэрээнтэй суггаа ябагшадые Индиин президент Раджендра Прасад, вице-президент Радхакришнан, Индиин премьер-министр Джавахарлал Неру, Индиин центральна правительствын министрнүүд, Индиин олониитын түлөөлэгшэд, дипломатическа корпусой гэшүүд, Делиин олон мянган ажалшад угтаһан байна.

Раджендра Прасад Н. С. Хрущев гэгшэд аэродром дээрэ үгэ хэлээ.

Президент Прасад үгэ хэлэхэдээ арадайнгаа, Индиин правительствын үмэнэһөө, өөрһөө Н. С. Хрущевые хани халуунаар, үнэн зүрхэнһөө амаршалһан байна. Дүрбэн жэлэй саада тээ манда айлшалжа ерэһэнһээтнай хойшо хоёрдохёо ерэлгыетнай ехээр хүлеэгээб гэжэ Прасад хэлэбэ.

Н. С. Хрущев харюугай үгэ хэлээ.

Хани халуунаар, үнэн зүрхэнһөө угтаһанайнь түлөө баясхалан хүргөөд, Н. С. Хрущев Советскэ Союзай арадай, правительствын үмэнэһөө Индиин арадые, правительствые хани халуунаар амаршалаа.

Индиин газар дээрэ түрүүшынхеэ ерэһэнһээмни хойшо үнгэрһэн 4 жэлэй турша соо манай арадуудай хоорондохи аха дүүгэй хани барисаае саашадань бэхижүүлхын; харилсан ажаллахын тула Советскэ Союз Инди хоёр нилээд ехэ алхам хэһэн байна гэжэ Н. С. Хрущев тэмдэглээ.

Индиин элитэ ехэ ажал-ябуулагшадые совет хүнүүд ехээр хүндэлдэг байна. Манай оронуудай хоорондохи хани барисаанай, эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө бидэнэрэй хамтын тэмсэлэй, бүхы арадуудай хоорондохи хани барисаанай удхашанарые һайнаар ойлгодогойнь түлөө бидэнэр Индиин элитэ хүтэлбэрилэгшэдые сэгнэдэг байнабди гэжэ Н. С. Хрущев хэлэбэ.

Бүхы дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал хангахын тула советско-индийскэ харилсаан угаа ехэ удхашанартай байна гэжэ Н. С. Хрущев үгынгөө түгэсхэлдэ мэдүүлээд, хоёр ороной арадуудай аша туһада, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахихын түлөө Советскэ Союзай, Индиин хоорондохи харилсаан жэл ерэхэ бүри бэхижэхэ бэзэ гэжэ хэлээ.

Амаршалгын үгын хэлэгдэһэнэй удаа Н. С. Хрущев нээмэл машинада һуужа, президент Прасад, премьер-министр Неру гэгшэдтэй суггаа Раштрапахи Бхаван гэжэ ордон тээшэ ошоо.

Аэродромһоо ордон ошохо замдань һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэһэн Делиин үйлсэнүүдтэ сугларһан хүн зон Н. С. Хрущевые халуунаар амаршалаа.

Н. С. Хрущев президент Р. Прасадтай уулзаба

ДЕЛИ, февралиин 11. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Индиин Республикын президент Раджендра Прасадтай мүнөөдэр уулзаба.

Н. С. Хрущев премьер-министр Дж. Нерутэй уулзаа

ДЕЛИ, февралиин 11. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Индиин Республикын премьер-министр Джавахарлал Нерутэй мүнөөдэр уулзаба. Н. С. Хрущевые А. А. Громыко, Н. А. Михайлов, мүн бусад тушаалтад үдэшэлсэһэн байна.

Индиин МИД-эй генеральна секретарь Пиллаи, Индиин МИД-эй секретарь Датт, Индиһээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд К. П. Ш. Менон, мүн бусад тусхай тушаалтад Индиин талаһаа уулзалган дээрэ байлсаа.

Индиин парламент Н. С. Хрущевые хүндэтэйгөөр угтаба

ДЕЛИ, февралиин 11. (ТАСС). Мүнөөдэр Индиин парламентын ехэ залда хоёр палатын—штадуудай соведэй, арадай палатын хамтын заседани боложо, тэрээн дээрэ Советскэ правительствын толгойлогшо Н. С. Хрущев ехэ үгэ хэлэһэн байна.

Совет арадай түлөөлэгшэ Н. С. Хрущевой заседаниин залда орожо ерэхэдэнь парламентын депутадууд, дипломатическа корпусой түлөөлэгшэд, Индиин, мүн гадаадын оронуудай журналистнууд хүл дээрээ байжа, шангаар альга ташан амаршалаа.

Н. С. Хрущев, премьер-министр Неру, штадуудай соведэй түрүүлэгшэ Радхакришнан, арадай палатын түрүүлэгшэ Айнгар гэгшэд президиумдэ һууряа эзэлнэ.

Штадуудай соведэй түрүүлэгшэ, Индиин вице-президент Радхакришнан Индиин правительствын депутадуудай үмэнэһөө Советскэ правительствын толгойлогшые хүндэтэйгөөр амаршалаа. Тэрээнэй үгэ хэлэхэдэнь хүнүүд олон дахин альга ташаа.

Удаань Никита Сергеевич Хрущев микрофоной дэргэдэ ошобо. Энэ үедэ Индиин парламентын депутадууд үни удаан альга ташаһан байна.

Арадай палатын түрүүлэгшэ Айнгар Н. С. Хрущевто хандан, тобшо үгэ хэлээ.

Никита Сергеевич Хрущев Радхакришнантай, Айнгартай, парламентын депутадуудтай хани халуунаар үдэшэлсөөд, премьер-министр Нерутэй суггаа хүдөө ажахын уласхоорондын выставкэ харахаяа мордобо.

Н. С. Хрущев хүдөө ажахын уласхоорондын выставкэ хараба

ДЕЛИ, февралиин 11. (ТАСС). Делиин олон мянган ажалшад, мүн ороной элдэб штадуудһаа ерэһэн таряашад хүдөө ажахын уласхоорондын выставкын талмай дээрэ мүнөөдэр үдын һүүлээр сугларһан байна. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев парламентда үгэ хэлэһэнэйнгээ удаа тэрэ выставкын талмай тээшэ ошобо. Никита Сергеевич Хрущевой, Индиин премьер-министр Неругэй һууһан нээмэл машиныи выставкын ехэ үүдэнэй дэргэдэ ерэхэдэнь тэндэ байгшад шангаар альга ташажа амаршалаа. Советскэ Союзай толгойлогшые, Индиин Республикын толгойлогшые, мүн тэдээнтэй суггаа ябагшадые тээһэн автомашинанууд «Мүнөө үеын Инди» гэһэн павильон тээшэ шэглэбэ.

Айлшад Индиин павильонтой танилсаһанайнгаа удаа советскэ павильон тээшэ ошобо.

Н. С. Хрущев, Дж. Неру гэгшэд выставкэ хараһанайнгаа удаа нээмэл машинада һуужа, нэрьемэ альга ташалган доро хүдөө ажахын уласхоорондын выставкын талмайһаа президентын ордон руу шэглэбэ.

Италиин Республикын Президент Джованни Гронки Москваһаа мордобо

лиин Республикын Президент
нни Гронки Ленинградһаа
эйнгээ һүүлээр тэрэ үдэртөө
та бусаба.

СР-эй Верховно Соведэй Пре-
эй уряалаар Советскэ Союз-
эһэн Италиин Республикын
дент Джованни Гронки гэг-
Москвагай ажалшад февра-
11-дэ халуунаар үдэшэбэ.
ин Республикын, Советскэ
й гүрэнэй тугуудаар шэмэг-
эн городой харгынуудаар
мянган ажалшад сугларһан

ковска аэродром дээрэ Моск-
хүн зон мүн лэ олоороо суг-

дэтэ айлшадые үдэшэхэеэ
Ф. Р. Козлов, Е. А. Фурцева,
Косыгин, СССР-эй Верховно
й Президиумэй Түрүүлэгшын
до И. Г. Эйхфельд, СССР-эй
трнүүдэй Соведэй Түрүүлэг-
шын орлогшонор А. Ф. Засядько, Д. Ф. Устинов, Россин Федерациин Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. Н. Органов, мүн бусад ерэлсээ.

Италиһаа Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд граф Лука Пьетромарки, дипломатическа корпусой гэшүүд, Советскэ Союзай, харинн гүрэнүүдэй журналистнууд ниидэлгын талмай дээрэ байлсаба.

Президент Джованни Гронки СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошиловтай суггаа Кремльдэхи байраһаа Внуковска аэродром хүрэтэр суггаа ерээ.

Мордолгын урда тээ К. Е. Ворошилов, Президент Джованни Гронки гэгшэд үгэ хэлээ.

Президенттэй, тэрээнэй һамган, хүбүүнтэй суггаа гадаадын хэрэгүүдэй министр Джузеппе Пелла, мүн бусад нютагаа бусаба.

(ТАСС).

Индиин Республикын президентдэ сайлалган болобо

ДЕЛИ, февралиин 11. (ТАСС). Индиин Республикын президент Раджендра Прасад СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой, тэрээнтэй суггаа ябалсагшадай хүндэлэлдэ мүнөө үдэшэлэн сайлалга эмхидхэбэ. Сайлалганда А. А. Громыко, Н. А. Михайлов, Г. А. Жуков, С. А. Скачков, И. А. Бенедиктов, Т. У. Ульджабаев, Т. А. Таирова, А. М. Марков, мүн бусад тусхай тушаалтад байлсаа.

Индиин талаһаа премьер-министр Неру, вице-президент Радхакришнан, Индиин центральна правительствын министрнүүд, Индидэ байдаг дипломатическа түлөөлэгшүүдые толгойлогшонор, мүн бусад тусхай тушаалтад сайлалган дээрэ байлсаа.

Президент Прасад, Н. С. Хрущев сайлалган дээрэ үгэ хэлээ.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Иволгын «Коммунизм» колхозой парткомой секретарь И. Г. Кокорин, залуу хонишод Дашинима Лудупов, Дугарцырен Будаев, Мария Ринчинцыбикова ба Бимба Ринчиновтэй хөөрэлдэжэ байна.

К. Лубсандоржиевай фото.

Хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые хүмүүжүүлхэ, һургаха

Үнгэрһэн жэлэй октябрь һарада КПСС-эй айкомой пленум дээрэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые хүмүүжүүлхэ, зүбөөр шэлэн оложо, хубаарилан табиха асуудал зүбшэн хэлсэгдэжэ, тэндэ тодорхой хэмжээ-ябуулганууд баталагдаһан байгаа. Тус пленум илангаяа колхоз, совхозой хүтэлбэрилэгшэдые һургаха, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ анхаралааехээр хандуулаа һэн.

Ажахыгаа хүгжөөхэ талаар үнихэнэй гээгдэлдэ ороһон Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшээр хүдэлжэ байһал нүхэр Т. Кокорин түрүүлэгшээр, КПСС-эй айкомой инструктор нүхэр А. Орлов парткомой секретаряар эльгээгдэһэн байгаа. Тиихэдэ бригадир, фермэнүүдые даагшадаар дүй дүршэлтэй, эмхидхэхы шадабаритай, бэлэдхэлтэй хүнүүд баталагдаһан байна. Тэдэнэй тоодо Улан-Удын советско-партийна һургуули дүүргэһэн нүхэр Л. Лебедев, колхозой агроном П. Буянов, тракторна бригадыл бригадираар үнинэй ажаллажа байһан Х. Малосов гэгшэд комплексно бригаданууудай бригадирнуудаар томилогдоһон байгаа.

Тэрэшэлэн аймсоведэй гүйсэдкомой культурын таһагые даагшаар хүдэлмэрилжэ байһан нүхэр М. Изюрьев Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин секретаряар эльгээгдэнхэй.

КПСС-эй айком колхоз, совхоздо саг үргэлжэ хүдэлмэрилхөөр аймагай партийна, советскэ эдэбхитэдые эльгээхэһээ гадна, тэндэ хүдэлмэрилжэ байһан хүтэлбэрилхы тушаалтаниие һургаха, бэлэдхэл шадабариепь дээшэлүүлхэ хэмжээнүүдые абажа байдаг. Юуб гэхэдэ, аймагай колхоз, совхозой бүхы 18 бригадирнарай ороһдоо 5-ниинь тусхай дунда эрдэмтэй, бусадынь эхин һургуули дүүргэһэн хүнүүд юм. Тиимэһээ тэдэнние саг үргэлжэ һургаха, ажал хүдэлмэридэнь туһалжа байха гээшэ ехэ удхашанартай болоно.

Энэ зорилгоор КПСС-эй айкомой дэргэдэ тусхай һургуули эмхидхэгдэнхэй. Тус һургуулиин хэшээл һарадаа нэгэ дахин болоно. Үнгэрһэн жэлэй ноябрь һарадаа эхилээд 3 хэшээл болоо. Тэдэ хэшээлнүүд дээрэ ороһо таряанай, тэжээлэй ургамалай агротехникэ, һү һаали дээшэлүүлхэ тухай, колхоз, совхоздохи ажал ехэтэй хүдэлмэри бүхыдэнь оньһожоруулха, ажалай түлбэри гуримшуулха тухай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Эдэ асуудалнуудаар аймагай хүдөө ажахын инспекциин ахалагша мэргэжэлтэд лекци, хөөрэлдөө үнгэргэһэн байна.

Мүн хүдөө ажахын мэргэжэлтэд тусхай семинарта һуралсажа, теоретическэ бэлэдхэлээ дээшэлүүлнэ. Январиин 28-да нимэ семинарай түрүүшыд хэшээл үнгэргэгдэжэ, тэндэ хүдөө ажахын ургамалнуудай ургасые дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Тиихэдээ аймагай колхоз, совхозой дунда эрдэмтэй хэдэн мэргэжэлтэд дээдэ эрдэмтэй болохын түлөө ажаллажа байгаад институдта һурана.

Үнгэрһэн жэлэй ноябрь һарадаа эхилжэ партийна эхин организацинуудай секретарьнарай семинар хүдэлнэ. Тус семинарай хоёр хэшээл боложо, колхозуудай правлениин, предприятинуудай дирекциин ажал-ябуулгые зүбөөр хинан шалгаха, нинтэ-политическэ хүдэлмэриин олод янзын формо хэрэглэхэ тухай болон партийна хүдэлмэриин бусад асуудалнууд дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Тус семинар дээрэ партийна эхин организацинуудай секретарьнар өөһэдынгөө ажал хүдэлмэри тухай тоосожо, дүй дүршэлөө халан абалсаа.

КПСС-эй райкомой политическэ кабинедэй дэргэдэ экономическа һургуули эмхидхэгдэнхэй. Энэ һургуулида аймагай партийна, советскэ эдэбхитэд, колхозой түрүүлэгшэнэр болон бусад һуралсадаг юм.

Хүтэлбэрилхы тушаалтаниие һургахын тула эмхидхэгдэһэн семинар, һургуулинуудһаа гадна 1959—60 олой һуралсалай жэлдэ аймаг соо хүдөө ажахын экономико шудалха хэдэн кружогууд эмхидхэгдээд, муу бэшээр ажаллажа байна. Жэшээлхэдэ, «Знамя Октября» колхозой парторганизациин дэргэдэхи кружок (пропагандистнь нүхэр И. Болдогоев), Сталинай нэрэмжэтэ колхозой, Ойморой совхозой дэргэдэхи хүдөө ажахын экономико шудалха кружогууд һайнаар хүдэллэ.

Гэбэшье хүтэлбэрилхы тушаалтаниие зүбөөр шэлэн оложо, хубаарилан табиха, тэдэнние һургаха, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ дутуу дунданууд үшөөл горьтойхон бии байһаар. Тэдэнние дары усадхажа, ажал хүдэлмэридөө амжалта туйлаха гээшэ манай зорилго мүн.

И. Тугарин,
КПСС-эй Байкало-Кударын айкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

Партийна хроникэ

КПСС-эй Мухаршэбэрэй айкомой пленум һая боложо, эмхидхэлэй асуудалнуудые зүбшэн хэлсэгбэ. КПСС-эй обкомой партийна органуудай таһагые даагшаар баталагдаһантайнь дашарамдуулан нүхэр А. И. Поповые партиин айкомой нэгэдэхи секретариин уялгаһаа, айкомой гэшүүнһээ сүлөөлөөд, орондонь КПСС-эй айкомой нэгэдэхи секретаряар нүхэр Л. В. Власовые һунгаба. Партиин айкомой секретаряар, бюрогой гэшүүнээр нүхэр К. А. Калашников һунгагдаа.

Һүүлээрнь аймагай колхозууд, совхозууд абаһан уялгануудаа ямараар бэелүүлжэ байнаб гэһэн асуудалаар аймгуйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Г. Ф. Караманов элидхэл хэбэ. Энэ асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ Сталинай нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин секретарь нүхэр Г. Конев, «Победа» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр С. Ревенский, «Забайкалец» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр А. Братеньков хамта 10 гаран хүн хабаадалсаба. КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. У. Хахалов дэлгэрэнгы үгэ хэлэбэ.

Т. Гармаев.

Профсоюзай хүдэлмэрилэгшэдэй семинар

Һаяхан КПСС-эй Кабанскын айкомдо профсоюзна организацинуудай хүтэлбэрилэгшэнэрэй хоёр үдэрэй семинар боложо үнгэрбэ.

Тус семинар дээрэ профсоюзна организацинуудай ажал хүдэлмэри һайжаруулха, социалистическэ мүрысөө хүтэлбэрилхэ тухай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ. Мүн семинарта хабаадагшад пенси түлөхэ болон ажал тухай хуулинуудтай танилсаа.

Семинарай һүүлээр профсоюзай Брянскын трестын барилгын комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Шестаков, профсоюзай Тимлюгэй барилгын трестын комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Гафитулина гэгшэд өөһэдынгөө профсоюзна организацинуудай ажал хүдэлмэри тухай семинарта хабаадагшадта хөөрэжэ үгөө.

А. Бусурманов.

Дэмы хэлэгдэдэггүй байха

Депутат хүн—арадай зарса юм гэжэ дэмы хэлэгдэдэггүй. Арад зон өөһэдынгөө дундаһаа засагай дээдэ зургаанда депутадуудые һунгахадаа, Эхэ орондоо үнэн зүрхэнһөө алба хэхээр, бүгэдын найдабари харюулхаар хүнүүдые дэбжүүлхэ гэжэ оролдодогынь элитэ.

Ажалшадай энэ сехэ этигэл найдабариие Хориин аймаг доторхи Соведүүдэй депутадай олонхинь яһала һайнаар дүүргэжэ байна. Тэдэнэй тоодо аймагай Соведэй депутат Базардара Гасаранов, сомоной Соведүүдэй депутадууд Александр Цыренович Гончиков, Хана Васильевна Снеткова, Чимит Нимаев болон бусад оролсоно, Эдэнэр һунгагшадтаяа нягта холбоо барисаатай байдаг. Тиигэһэнэй ашаар арад зоной ажаһуудалай, культурна эрилтэ саг сагтань хангажа, тэдэнэрэй гомдол мэдүүлгэнүүдтэ дары харюусадаг. Жэшээлхэдэ, депутат Гасарановай үүсхэлээр тэндэхи совхоздо ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байха. Колхозой хоёрдохи комплексно бригадын түб тосхон болбосон түхэлтэй болгогдожо, ногооруулагдаа. Тэндэнь медицинскэ пункт нээгдэнхэй. Хүдөөгэй библиотекын байшан шэнээр һэльбэн заһагдаа.

Депутат Снеткова һунгагшадайнгаа захяа заабаринуудые үнэн сэхээр дүүргэнэ. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг культурно-ажаһуудалай комиссии һайнаар хүдэлнэ. Энэ комиссиин үүсхэлээр Онинoборскын долоон жэлэй һургуулида мастерской баригдаа. Мүнөө Анаагай совхоздо хүдөөгэй клубай байшан баригдажа захалаа.

Тэрэшэлэн депутадууд Гончиков, Нимаев гэгшэд арад зоной этигэл найдабариие харюулхын тулада ехээр оролдоно. Эдэнэр ажалшадай захяа, заабаринуудые дүүргэхэ асуудалда анхарал ехээр хандуулдаг юм. Тиихэдээ улад зоной дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри үргэнөөр збуулжа, габьяата ажалда зоригжуулна.

И. Иванов.

Жэлэй дүн гаргаад байхада

АЖАХЫМНАЙ ХУРДАНААР ХҮГЖ

1953 онһоо хойшо, партиин ЦК-гэй сентябриин Пленумэй түүхэтэ тогтоолой һүүлээр ороной хүдөө ажахыда айхабтар ехэ хубилалта болоо гээшэ. Энээниие манай колхозойшье хүгжэлтын жэшээ дээрэһээ элеэр хаража болоно.

5—6 жэлэй урда тээхитэй сасуулхада, 1959 ондо мяхан таба, һүн 4,2, ноохон гурба, ороохо таряан 1,5 дахин ехээр абтаа. Долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ манай артель 1740 центнер мяха, 3742 центнер һү абажа, үнеэн бүриһөө 1500 литр һү һаагаа. Хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ худалдаха, тушааха түсэб, уялгаяа дүүргээ һэн. Үрэһэ хүрэнгэшье хүсэд хаагдажа, малда эдюулэгдэхэ таряа талханай зүйл ехэ бэлэдхэгдээ. Нинтынгээ адууһа малда бардам хүрэхэ үбһэ, тэжээл бэлэдхэхын тулада, нёдондо хамта 350 гектарта кукуруза тарижа, га бүриһөө 300—650 центнер ургаса хуряагаад, бүхыдөө 7 мянган тонно силос дараа гэхэ гү, али үнеэн бүридэ 18—20 тонно, хонин бүридэ 5—6 центнер, гахайда гурбан жэлдэ хүрэхэ силос бэлэдхэжэ абаабди. Кукурузаяа имагтал квадратно-гнездовой аргаар таряад, тэрэнэйнгээ зурууд хоорондохиие утааша, хүндэлөөшэнь хаһа сагтань элдүүрилээ һэмди.

Ажахын бүхы һалбаринуудай нилээд хүгжэжэ, адууһа малайнай ашаг шэмын дээшэлһэнэй ашаар артелиин олзо доход жэл бүри ургана. Хэрбээ 1953 ондо олзо доходнай 690 мянган түхэриг байгаа һаа, 1958 ондо тэрэмнай 2 миллиондо хүрөө, харин нёдондо бүхыдөө 3,5 миллион түхэригэй олзо доход абаһан байнабди. Энэ үе соо хубаагдадаггүй жаса нилээд ехэ боложо, 700 мянган түхэригтэ хүрэнхэй. Мүнөө колхоз хубаагдадаггүй жасадаа жэл бүри нэгэ миллионһоо бага бэшэ гэхэ гү, али бүхы олзынгоо 25—30 процентые оруулжа байха аргатай болонхой. Энэ хадаа ниитын ажахые улам саашадань хүгжөөхэ, бэхижүүлхэ, соёл гэгээрэлэй, колхознигуудай ажабайдалые бүри һайжаруулха хэрэгтэ гол тулгуури болохо бшуу.

Артелиин правлени, партийна организаци холын гүүртэ, отарануудта хүдэлжэ байһан малшадай, мүн механизаторнуудай ажаһуудалай, культурна эрилтые гүйсэд хангаха тухай анхаралаа ехээр хандуулна. Һүүлэй хоёр жэлдэ малшад, механизаторнуудта 2—2 культбаза, 2 бани, хүүгэдэй ясли, стадион баригдажа үгтөө, хүүгэдэй яслиин хоёр гэр баригдажа дүүргэгдэхээ байна. 50 гаран колхознигууд шэнэ гэртэ түбхинэнхэй. Мүн 300 үнеэдэй багтаха хоёр типовой байра, машина, тракторай гараж шулуугаар баригдажа ашаглагдаа.

Гэхэтэй хамта, ажахыдамнай хэрэглэгдээгүй арга боломжо ехэ бии. Бидэ мүнөө эдлүүриин газарай 100 га бүридэ хүдөө ажахын продукт үшөөл багаар абанабди. Үнгэрэгшэ жэлдэ эдлүүриин газарай 100 га бүридэ ороодоол 15,5 центнер мяхан, 33,1 центнер һүн абтаһан байна.

Долоон жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын тулада ороохо таряанай болон хүдөө ажахын бусад ургамалнуудай ургасые дээшэлүүлхын түлөө ехэ юумэ хэхэ зорилготойбди. 1960 ондо манай колхознигууд таряалангай га бүриһөө 13 центнер таряа, кукурузын тарилгые 400 гектарта хүргэжэ, га бүриһөө 300 центнерһээ бага бэшэ ногоон эшэ намаа, сабшалангай гектар бүриһөө 10 центнер үбһэ, 80 гектар газарһаа га бүриин 50 центнер хүсы үбһэ хуряажа абахаар шиидэнхэй. Энэ жэлдэ имагтал ургаса һайнтай, ган гасуурта тэсэмгэй, манай эндэ нютагжаһан шэниисын «Онохойская-4» гэжэ сортын үрэһөөр тарихабди.

Партиин ЦК-гэй декабриин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые ажалшад, малшаднай халуунаар дэмжээд, хүдөө ажахыгаа хүгжөөхэ талаар шэнэ уялга абаа. **Байгша ондо 2300 центнер мяха, 4 мянган центнер һү, 184 центнер нооһо, 66 мянган үндэгэ гүрэндэ худалдахабди.**

Гүрэндэ мяха худалдаха түсэб, уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын тулада мал шахан таргалуулха 5 гүүртэ эмхидхэгдэжэ, тэндэ 280 буруу, хашарагууд шахагдажа байна. Анхан түрүүн шахалганда табигдахадаа тэдэ мал бүхыдөө 634 центнер татаһан юм. Тэдэниие декабрь һарада шэгнэжэ үзэхэдэ 32 центнерээр нэмэһэн байба. Шахан таргалуулха гүүртын үхэршэн Чойнзон Аюшеев хашараг, гунан үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдээ дунда зэргээр 830 мүн малшад Доржи Очи бэ Будаев гэгшэд 600—маар нэмээнэ. Эдэ нүхэ февраль һарада малайнг риин шэгнүүрые 1 кил бага бэшээр нэмээхын рысэжэ байнхай. Эрь таргалуулха хоёр отара дээ. Тэндэ хамта 1570 эрьенүүд шахагдажа ба шэлэн хонишод Намит З мажаб Гарматаров гэгш рынхид 100 эхэ хонин бу хурьга түлжүүлхэ уялга Колхозой гахайшад янг раль һарада 500 поршоо түлжүүлжэ, 1961 ондо центнер гахайн мяха аба тэмсэхэнь. Тиихэдэ 5 м буу тэжээжэ тушаахабди һан социалистическэ уял шэн хэлсэхэ зуураа, рязаниинхидай жэшээгээ гаа ажахыһаа 200 бодо хони колхоздоо худалда шиидэһэн байна. Эндэхи гуулиин багшанар тус т гахай шахажа, 80 кило бага бэшэ шэгнүүртэйгээ доо тушаахаар шиидээ.

Эдэ бүгэдын ашаар байгша оной I кварталда шааха хоёр кварталайн дүүргэхээр хараалба. квартал соо гүрэндэ һү түсэб нилээд үлүүлэн гэгдэхэ юм.

Энэ жэлдэ колхознай гаяа 1,5 дахин дээшэлүү гү, али эдлүүриин газар бүридэ 37 центнер һү а лохо. Артелиин түрүү Бальжит Цыдыпова, Рабданова үнэн бүрин литр, Буда Будаева—22 Мария Очирова, Валенти нова, Цыренцу Ульзуту литр һү һааха уялга аб лишад абаһан уялгануудт бэшээр дүүргэжэ эхилээ гол фермэ дээрэ инженер скиин зохёоһон автоуһалу хеэрэлгэ тодхогдожо байн

Адууһа малһаа ашаг ш ехээр абахын тулада удэ илгаруулангүй, үбэлэй хуйтэндэшье, зунай ааяма дашье ажалайнгаа эршы хангүй хүдэлжэ байһан түбхын түрүүндэ гэр бай шэнээр түхеэржэ үгэхэ, ажаһуудалай зохид байда гахын түлөө колхозой партийна организаци бу ралаа хандуулна.

Бригада, фермэ, отара бии байһан бүхы арга б хүсэдөөр хэрэглэжэ, абаһ гаяа амжалтатайгаар хэрэгтэ хүсэ шадалаа сү набди.

И.

Кяхтын аймагай нэрэмжэтэ колхозой тү

Түл олоор абт

«Забайкалец» колхоздо шэбэр) түл абалга эм үнгэржэ байнхай. Эндэ ян ра соо 3000 шахуу хурьга гарза хоролтогүйгөөр т дэнэ.

Хохошун гэжэ газарта ша хонишон Фёдор Бог даадаг отарын 600 толгой нид байрладаг юм. Эндэхи 430 хурьга абаа гэхэ гү, эхэ хонин бүриһөө 71 хур таһан болоно. Тэрэшэлэн ша хонишод А. Носков, К сов гэгшэдэй даадаг от тус тустаа 350—377 х абанхай.

— Февраль һарын үшөөр 200 шахуу хурьгад а гэжэ колхозой зоотехник И. Юрченко хэлэнэ.

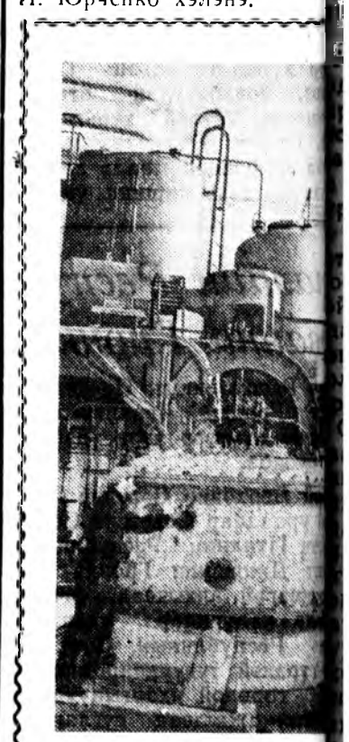

Украинын ССР. Пластмасс тээдэг Сталинска заводой шын ээлжээн ашаглалгада

Зураг дээрэ: полихлорвинилох бирхай гаргадаг отделени. Ас Чик Николай Исаков хүдэлм хойноһоо ажаглан хаража

ТАСС-эй фотохрони

РЕСПУБЛИКЫН ПРЕДПРИЯТИНУУДААР...

Хүрьбын леспромхозой Ойбонтын пунктын модо бэлэдхэгшэд долоон жэлэй хоёрдохи жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ оролсонхой. Мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ слесарь Савелий Парамонович Швецов ябалсана. Энэ слесарь үдэр бүриингөө даабариие 180 процент хүрэтэр эрхим шанартайгаар дүүргэнэ. **Зураг дээрэ:** С. П. Швецов.

А. Мантаевай фото.

Хүдөө ажахые хүгжөөлсэхэбди

Республикымнай хүдөө ажахын жэлһээ жэлдэ хүгжэжэ байһаниинь мэдээжэ. Энэ хэрэгтэ манай заводой коллектив ехэхэн туһа хүргэһэн байха.

Һүүлэй үедэ заводой 300 шахуу комсомолшууд, залуу хүдэлмэришэд шэнэ, залууг газарые элдүүрилсэхэеэ ошоһон байна. Хоёр жэл хахадай туршада 125 инженер, технигүүд хүдөө гараад, ажаллажа байнхай. Тэдэнэрэй олонхинь мүнөө колхоз, совхозуудые муу бэшээр хүтэлбэрилнэ.

1953 онһоо эхилээд, колхозуудай малай байра барихадань, хүдөө ажахын хүндэ хүдэлмэри оньһожоруулхадань манайхин эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Жэшээль, Байкало-Кударын аймагай колхозуудта ашаа тээхэ, буулгаха 7 механизм бүтээжэ, элдэб янзын 10 түхеэрэлгэ: хүсэ ехэтэй электромоторнууд, токарна, нүхэ гаргаха, модо харуулдаха станогууд, тэжээл буйлуулдаг запарнигуудые заһабарилжа эльгээһэн юм. Үшөө 30 гаран шэнэ түхеэрэлгэ колхозуудта үгтөө.

Шефтээ абаһан аймагтаа туһалхаһаа гадна, ондоо аймагай колхоз, РТС-үүдэй захил дүүргэдэг байнабди.

Вагон хабсаргаха, котельнэ, зэр зэбсэгэй цехүүдэй хүдэлмэришэд шэнэ үүсхэл гаргаа. Эдэнэр шефтээ абаһан колхозуудайнгаа гэшүүдэй дундаһаа олон хүниие токариин, электро-газогагнуурийн мэргэжэлдэ һургаха уялга абаба.

1960 оной туршада заводой коллектив өөһэдынгөө дундаһаа 50 хүниие комбайнер, трактарист болгон һургаха, 15 колхознигто газогагнууршын, токариин, электригэй, түмэршэ дарханай мэргэжэл олгохо гэжэ шиидэнхэй. Манай предприяти олон колхознигуудые, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдые тусхай мэргэжэлтэй болгожо шадахань дамжаггүй. Тиимэһээ республикын Хүдөө ажахын министерство, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ асуудалда анхаралаа хандуулха ёһотой.

Мүнөө жэлдэ манай завод Мухаршэбэрэй аймагые шефтээ абаба. Паровоз, вагон хабсаргаха, котельнэ, транспортна, түмэр дархалгын, шэрэм шудхалгын, заһабарилгын цехүүдэй, мүн газогенераторна станциин хүдэлмэришэд тус аймагай долоон колхоздо туһалхаар хараалаа. Эдэ цехүүдэй түлөөлэгшэд малай фермэдэ хэгдэхэ, талха таряа арилгаха бар хүсэлэй ажалые, малда тэжээл буйлуулан бэлдэхэ, тэдэниие уһалха хүдэлмэри оньһожоруулха, элдэб янзын түхеэрэлгэ хабсаргахадань колхозуудта туһалха гэжэ шиидэбэ. Мүн зэр зэбсэгээр, элдэб материалаар туһалалсаха, машина болон детальнуудые заһабарилжа үгэхэ гэжэ хараалагдана. Колхозуудта тусхай мэргэжэлтэдэй хэрэгтэй болоо һаань, тиимэ мэргэжэлнүүдтэ колхознигуудые һургахаар бэлэн байнабди.

Шефтээ абаһан колхоз, совхозуудтаа туһа хүргэхын тула заводой түрүү хүдэлмэришэд, уралан нарижуулагшадые эльгээхэбди. Уран һайханай концерт харуулха хүнүүдшье ошохо байха.

Паровозо-вагонно заводой коллектив 1953 онһоо хойшо Байкало-Кударын, Сэлэнгын, Зэдын, Яруулын аймагуудые тус тустань шефтээ абаһан байгаа. 1958 онһоо дахин Байкало-Кударын аймагые шефтээ абаабди. Мүнөө жэл мухаршэбэрэйхидтэ шефскэ туһаламжа үзүүлэгдэжэ эхилээ. Иигэжэ һэлгүүлдэг ябадалые тон буруу гэжэ һананаб. Юундэб гэхэдэ, даажа абаһан нэгэл аймагтаа туһалхада һайн, дутуу дунданууд ыень саг дары усадхаха, хаала юун хэрэгтэйб гэжэ мэдэхэшье ха юм. Тиигээгүй һаа, предприяти колхоз хоёрой хоорондо саг үргэлжын холбоо барисаа тогтоохо аргагүй болоно.

ПВЗ-гэй 300-гаад хүдэлмэрилэгшэд жэл бүхэндэ хүдөө гаража, колхозуудта туһалдаг. Тиихэдэнь мэргэжэл ехэтэй зарим хүдэлмэрилэгшэдые юрын ажалда ябуулна. Колхозуудай правлени хүдэлмэришэдэй ажалай түлөөһэ хүсэд үгэнэгүй. Жэшээлхэдэ, манай хүдэлмэрилэгшэд Зэдын аймагай XX партсъездын, Дзержинскиин нэрэмжэтэ, «Октябрь», Түнхэнэй Сталинай, Калининай нэрэмжэтэ, «Победа» колхозуудһаа мүнгэн түлбэреэ 1959 онһоо эхилжэ абаадүй.

Иимэ ушарнуудые партиин райком, аймсоведэй гүйсэдкомууд мэдэжэ байгаад, хэмжээ абанагүй.

Зэдын аймагта мүнөө 65 хүн хурьгашад боложо ошоо. «Октябрьский» совхоздо 31 хүдэлмэришэд хүдэлхөөр эльгээгдэһэн аад, муу байрада байна гэһэн мэдээн ороо.

Предприятинуудһаа ошоһон хүдэлмэришэдые колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд халуун анхаралаар хүреэлхэ уялгатай.

В. Бирюков,
Улан-Удын ПВЗ-гэй парткомой секретариин орлогшо.

Ажалыень оньһожоруулалсана

Заиграйн аймагай промышленна предприятинууд колхозуудта үзүүлдэг шефскэ туһаламжаяа элэ жэл бүри үргэдхэхэ гэжэ уялга абанхай. Мүнөө предприятинуудай хүдэлмэришэд хүндэ ажалые оньһожоруулхадань, электрын хүсөөр үнеэ һааха аппарат, автоуһалуури тодхоходонь колхозуудта туһална.

Модо ашаалдаг, буулгадаг Онохойн комбинадайхид шефтээ абаһан «Коммунизм» колхоздо туһалхын тула хори шахуу хүдэлмэришэдые эльгээгээ. Малай байра бариха модо бэлэдхэлгэдэ бензинээр хүдэлдэг «Дружба» гэжэ хоёр хюрөөтэй 8 хүн ажаллажа байна. Тэдэнэр богонихон болзор соо 200-гаад кубометр модо бэлдэбэ. Электрын утаһа шэжэм татаха столб һуулгаха нүхэнүүдые 7 хүн малтажа байнхай.

Хандагатайн леспромхозой модошод КПСС-эй XXI съездын нэрэмжэтэ колхоздо ехэхэн туһа хүргэлэ. Һаяар тэндэ транспортёр тодхогдохонь.

Г. Павлов.

Мүрысэжэ эхилбэ гээшэбди

Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой үүлтэртэ үнсэдэй гүүртынхидтэ

...дэтэ хани нүхэд! Бидэ, үүлтэртэ ...н haалишад, «Бурят үнэн» газе... ...амжуулан таанадтаа харюугай ха... ...алрые хүргөөд, ажал худэлмэри... ...ам ехэ амжалта туйлахыетнай ...ургхэнhөө хүсэнэбди. Тиигээд өөhэ... ...н шэн зоригто ажалаар коммуни... ...хэ ажалай гүүртын нэрэ зэргэдэ ...эн таанадаа халуунаар амаршаа... 1960 ондо абаhан социалистическэ ...а нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын ...мүрысэе гэhэн уряаетнай хүндэтэй ...хүлеэн абабабди.

...ал партиннгаа ЦК-гэй декабриин ...эй түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр ...ноhон ороноймнай худөөгэй ажал... ...долоон жэлэй хоёрдохи жэлые ...ор дүүргэхын түлөө мүрысөөе ...хаа хаанагүй удэрhөө удэртэ улам ...хүсэтэйгөөр, үргэн далайсатайгаар ...үүлжэ байна. Бидэ, haалишад, энэ ...худэлөөнэй хажуу талада байха ...бди. Юуб гэхэдэ, имагтал hү ехээр ...н түлөө дайшалхы мүрысөө хүсэ... ...р дэлгэрүүлжэ, сагаан эдеэ, мя... ...гоhо албэгжүүлхэ зорилгоёо бее... ...шадахабди.

...рэгшэ жэлдэ үбhэ тэжээлээр ду... абиртуу байгаад, манай фер... ...hанаhандаа хүрэмөөр hү haа... ...раагүй. Энэ талаар танай гүүртын... ...дүн туйлаhан байна.

...гша ондо колхозоймнай гэшүүд ...нгаа бүхы haлбаринуудые хурдан ...нөөр хүгжөөхэ, илангаяа адууhа ...н тоо толгойе haйса олошоруулха, ...шэмыень эрид дээшэлүүлхэ гэhэн ...орилго табла. Жэшээлхэдэ, арте... ...ай haалишад энэ жэлдэ үнеэн бү... ...н дунда зэргээр 2200 литр hү haа... ...хамта 12470 центнер hү абаад, тэ... ...ээ 11560 центнерыень гүрэндөө ...лдахаар шиидэнхэй. Тингэжэ үнеэ... ...ай hү шэмэ иёдондонойхиhоо 30,6 ...ентээр дээшэлхэ болоно.

...ай Юрөөгэй үүлтэртэ фермын... ...жал худэлмэреэ эрид haйжаруул... ...малайнгаа харууhа, тэжээлые зүбөөр ...хэд, мүнөө жэлдэ үнеэн бүриhөө ...литр hү haаха уялга абанхай. Ха... ...едондо үнеэн бүриhөө оройдоол ...литр hүн haагдаhан байгаа. Тин... фермымнай түрүү haали... Социалистическэ Ажалай Ге... Пылжит Жалсанова үнеэн ...hөө 4600 литр, залуу haалишан Ели... ...та Замураева 3600 литр hү haаха ...гто урдаа табина. Гадна адууhа ма... ...түргэн олошоруулха, үүлтэрынь ...haйжаруулхын тулада бүхы үнеэдээ ...л искусственна аргаар үрэжүүлээд, ...бүриhөөнь тугал абажа түлжүүлхэ...

...эн зорилгоёо амжалтатайгаар дүүр... ...ямар арга боломжотой гээшэбибди? ...жэлдэ үхэр малнай үбhөөр, шэ... ...тэжээлээр гүйсэд хангагданхай. ...өө үнеэдтэ рационой ёhоор тус ...энь удэртоо 3,5 килограмм үбhэ, 4 килограмм зелёнко, 25—30 килограмм снлос, haагдаhан hүнэй литр бүхэндэ 300 грамм холимол тэжээл, 100 грамм таряа талханай зүйл эдюулэгдэнэ. Тиигээд, үнеэдэй олоороо шэргэhэн байбашье haань, үнгэрөөшэ январь hарада фермээ... ...рээ үнеэн бүриhөө 250 литр hү haагаа... ...бди. Haалишан П. Жалсанова энэ үе соо үнеэн бүриhөө 361 литр, Д. Цырендор... ...жиева 297 литр haагаа. Саашадаа hү haаляа эрид дээшэлүүлхын түлөө нэ... ...гэшье удэр, hара гээнгүй эршэмтэйгээр тэмсэхэоди. Мүнөө бүхэли жэлэйнгээ уялга абаад лэ hанаагаа амаршаха бэ... ...шэ, харин рязанинхидай жэшээгээр саашадаа hара, квартал бүрнин түсэб, даабари табижа, тэрэнэйнгээ дүүргэлтые нарнаар шалгажа, согсолжо байхабди. Тэрэшэлэн фермэ дээрэхи хүндэ хүшэр худэлмэрине haйса оньhожоруулха, хүсэ, зөөриин гаргаhые нилээд хороохо, haалишадай ажалые хүнгэдхэхэ туша... колхозой правленин урда эрилтэ табижа, абтаhан hүнэйнгөө өөрын үнэ сэнгые химдаруулхын түлөө али болохоор ороолдохобди. Ерэхэ хабартаа өөhэдынгөө хүсөөр 8 гектарта турнепс тарижа, haйнаар ургуулхабди.

Бидэшье баhал коммунистическэ ажалай фермын нэрэ зэргэдэ хүртэхэ мүрысөөндэ оролсоод, худэлмэреэ улам haйжаруулха, эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлхээр тэмсэнэбди. Haалишаднай бул... та зоотехническэ кружогто hуралсана. Байгша ондо 3 нүхэднай дээдэ hургуулнда орохоор бэлдэжэ байнхай.

Саашадаа бэе бэеынгээ ажалай дүй дүршэлтэй танилсаха, түрүүшүүлэйнгээ мэргэжэл шадабарине олоной туйлалта болгохын тулада хоорондоо ябалсажа, мүрысөөнэйнгөө дүн шалгажа байдаг haамнай зохистой hэн гэжэ haнагдана.

Республикын haалишадай дунда дэлгэрhэн мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ходо ябахын түлөө haалишан бүхэмнай тэмсэхээр бэеэ зэhэнхэй.

Хүндэтэ нүхэд, haба шадалаа, мэргэжэл шадабаряа туршажа, мүрысөөл даа. Бидэ бэлэмди.

Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой үүлтэртэ үнеэдэй фермын haалишадай даалгабаряар:

П. Жалсанова, ахалагша haалишан, Социалистическэ Ажалай Герой; **Е. Замураева, Б. Буянтуева, Ц. Дамбаева, Д. Будажапова**, haалишад; **Ц. Батуев**, фермые даагша.

КПСС-эй ЦК-гэй декабриин Пленумэй тогтоолоор зоригжоhон Сэлэнгын Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой залуу haалишад энэ жэлдэ ехэ уялганнуудые абанхай. Жөшээлхэдэ, комсомолшууд Альбина Дальбинова, Владимир Гомбоев гагшэд үнеэн бүриhөө 3000—3200 литр hү haахабди гэжэ мэдүүлээ. **Зураг дээрэ:** Гомбоев Дальбинова хоёр ажалайнгаа hүүлээр хөөрэлдөжэ байна.

А. Сельверовэй фото.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: байгша ондо үнеэн бүриhөө 2200 литр hү haаха уялга абаhан Кяхтын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой haалишан Мария Очирова.

Г. Карловай фото.

Республикын колхоз, совхоз, РТС-үүдтэ трактор, комбайнуудые заhабарилгын ябаса тухай

1960 оной февралиин 10-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр).

Аймаг	Трактор	Комбайн
Кяхтын	80	6
Б-Кударын	73	—
Прибайкалиин	70	4
Тарбагатайн	67	—
Ториин	63	3
Сэлэнгын	61	—
Кабанскын	61	—
Зэдын	60	7
Мухаршэбэрэй	60	4
Бичурын	60	—
Закаменай	59	—
Иволгын	57	—
Заиграйн	55	—
Хориин	50	—
Баргажанай	47	1
Яруунын	43	13
Түнхэнэй	62	2

Hурагшад мал харууhална

Мухаршэбэрэй Суулгын дунда hургуулиин hурагшад haяхан эмхидхэгдэhэн шэнэ совхоздоо туhаламжа үзүүлжэ эхилэнхэй. Hургуулиин 4—6 классуудай hурагшад нэгэ отара, 7—8 классайхид малай фермэ шефтээ абаа. Мүнөө hурагшад хэдэн звено боложо таhараад, долоон хоногой туршада ээлжээ ээлжээгээр ошожо, ажаллана. Эдэнэр haяхан воскресник эмхидхэжэ, малай хото хорёо сэбэрлэhэн байна. Иигэжэ тус hургуулиин hурагшад хонишодто, haалишадта туhалжа, ажалай дүй дүршэлтэй болоно.

Б. Цыренов.

Магазин баригдаба

Сэлэнгэ голой баруун эрьедэ ажаhуудаг зон hүүлэй үе болотор культурно-ажаhуудалай талаар хүсэд хангагдадаггүй байhан юм. Мүнөө айл бүхэнэй гэртэ зайн гал, радио оруулагдаа. Байкало-Сэлэнгын техническэ участогай худэлмэришэд энэ ажалда илангаяа эбтэйгээр хабаадалсаhан байха юм.

Тэрэшэлэн Сэлэнгын бассейнэй худэлмэришэдые хангадаг таhаг энэ тосхондо эдеэ хоолой шэнэ магазин барижа, февралиин 6-да ашаглалгада үгэбэ. Магазинай барилга дээрэ нүхэр Вершогой хүтэлбэрилдэг бригада илангаяа haйнаар ажаллажа, шалгараа.

Мүн эд бараа наймаалха магазинай гэр энэ жэлдэ баригдахаар хараалагдана.

Д. Балданов.

Худэлмэришэн, худөө бэшэгшэдтэ туhаламжа

Удхаар баян аад, уранаар бэшэхэ

Манай худэлмэришэн, худөө бэшэгшэд мүнөө, коммунизм байгуулхын түлөө үргэн далайсата тэмсэлэй түлэг ябажа байhан үедэ, совет хэблэлэй худэлмэридэ эдэбхитэй шударгыгаар хабаадалсан, хубитаяа оруулалсахэ, гэжэ үнэн сэдьхэлhээ оролдоно. Эдэмнай түрүү худэлмэришэд, колхознигууд, элдэб олон мэргэжэлтэд, ажалша интеллигенциин түлөөлэгшэд ха юм даа. Худэлмэришэн, худөө бэшэгшэдые—«худэлмэришэн ангиин, таряашадай эдэбхитэ хүсэн» гэжэ М. И. Калинин нэрлэhэн байдаг. Эдэмнай олониитын ажал-ябуулагшад, партийна организациин эдэбхитэй туhалагшад, гүрэнэй ашаг туhые хамагhаа шухалада тоолодог хүнүүд бшуу. Редакцида ороhон бэшэгүүдые уншахада, бүхы баялигуудаа бүри ехээр арьбадхаха, шэнэ илалта амжалта туйлаха, тиигэхын тула түрүүшүүлэй дүй дүршэлые бултанай шадабари болгохо, дутуу дунданууды дары зайсуулха гэжэ эрмэлзэдэг байна. Энэ хүсэл эрмэлзэлгеэ хүсэндэнь оруулхын тулада hонин, шухала асуудал тушаа уран хурса аад, оншотой мэргэн үгэнүүдээр бэшэхэ хэрэгтэй байhаниинь элитэ. Иимэ эрилтэдэ дүүрэн харюусахаар бэшэдэг нүхэд улам бүри олон боложол байдаг.

Гэхэ зуура зарим хүнүүдэй, илангаяа haяхан бэшэжэ эхилhэн нүхэдэй материалнуудhаа, харюу тайлбари үгэхые гуйhан бэшэгүүдhээ харахада, ямараар, хайшан гээд бэшэхэеэ хүсэд мэдэнгүй, түдэгэсэдэг янзатай. Энээнhээ шалтагаалан, зарим материал тодорхой баримтагүй, заримань haлан муугаар найруулагдаад, ойлгогдосогүй, hонигүй болошоно. Дээрэ хэлэгдэhэнэй гэршэ болохо хоёр баримта дурдая.

Нүхэр Д. Цыремпилов (Зэдэ) «Шадамар бэрхэ бригадир» гэhэн корреспонденци дотороо иигэжэ бэшэнэ:

«Зэдын аймагай Борьёогой сомондо нэгэ томодхогдоhон Сталин нэрэмжэтэ колхозо аймаг соого адуу малаара олон томохон колхозой нэгэн болоно. Энэ колхозо 1959 оной хабарта малаа шахан таргалуулжа гүрэндөө тарган мяха ехээр худалдажа, олзо доходоо урда-урда жэлнүүдhээ нилээд ехэдхэхэ зорилго табяаа бэлэй. Энэ мяханай бригада би болгожо тэрэндэ бэлшээри, сабшалангаань газарань болон хэрэглэгдэхэ зэр зэмсэгүүдэнь болон нэгэ ЗИС маркаын автомашина тушаажа үгөө. Бригадирань үнинэй коммуниста Дамба Будатаровичу Дарицыреновой томилоо бэлээ. Нүхэр Дашицыренов өөрынгөө мэдэрээл болон заабариеэ зоотехническэ заабариин ёhоор өөhэдиигөө малшадай дунда haйса ойлгуулжа малаа хоролто үгы haйнаар хабар зондоо таргалуулжа гүрэндөө 3200 центнер тарган мяха худалдажа плана үлүүлэн дүүргээ. 1960 ондо январиин hуул багаара 130 толгой гунануудые толгой бүрии 3 цент доошо бэшэн амидын шэгнүүрэтэйгөөр тушаахабди. Иигэжэ колхозойгоо мүнгэн түлэбэридэ орондо байхадань 400 гаран мянган түхэриг олзо олзо колхознигуудта саг болзортонь авалгаань расчет хээхэ шухала аргатайбди. Мүн 6000 толгой эрьеэнүүдые энэ жэлдэ толгой бүринь 50—55 килограммтайгаар тушахавдь. Мүнөө хамтада 270 үхэрнүүд бордогдон таргалуулжа байнавдь. 2 гуртэдэ, 6 гуртэдэ 400 гаран 1958 оной оройн болон 1959 оной буруунууд haйн муугаар илгагдан тобир таргаaар түлжуулэгдэжэ байна...»

Д. Цыремпилов манда үнихэнэй бэшэдэг юм. Теэд бэшэгэй дүрим шудалха, мэдүүлэлээ тобшо тодорхой болгохо, haйнаар бэшэхэ гэжэ оролдодоггүйнь гэмшэлтэй.

Нүхэр Ц. Гомбоев (Бичура) «Уялгаяа дүүргэхэб» гэhэн гаршагтай информаци соогоо Хаянай хонишодой haйнаар худэлжэ байhые харуулха haнаатай аад, саhаар хушагдаhан хада, хабсагай хүйтөөр амилна гэхэ мэтэ «гоёолто» хэрэглэhээр байтараа, хонишодойнгоо ажалые тодо хурсаар харуулжа шадаагүй. Гоёоhоной хэрэггүй гэгдэнэгүй, зүгөөр юумэ бүхэн хэм хэмжүүртэй, өөрын hуури байратай байдаг ха юм.

Ямараар, хайшан гэжэ бэшэхэб? гэhэн асуудал олохон нүхэдые hонирхуулдаг байhан дээрэhээнь, «Советская печать», «Рабоче-крестьянский корреспондент» гэхэ мэтэ журналнуудта гараhан зүбшэл заабаринуудые үндэhэ болгон, тобшохоноор харюу үгөөд туршахамнай (энэ асуудалда рецепт гэхэ гү, али хэзээ бүхэндэ хэрэглэхээр харюу үгэжэ шадагдахагүйнь мэдээжэ. Худэлмэришэн, худөө бэшэгшэд материал бүхэниие өөhэдөө зохихо руунь таарруулан найруулха зэргэтэй).

Бэшэхэhээ түрүүн баримтануудые haйнаар шалгажа, лаблан үнэншэхэ: **тэдэниие бэеэрээ хараха, бусадhаа асууха, зүбшэхэ шухала.** Дам дуулбаряар гү, али таамагаар багсаагаад бэшэбэл, зарим баримтань дэгэд хэлэгдэhэн гү, али багадхагдаhан байжа магад. Гэхэ зуура худэлмэришэн, худөө бэшэгшын эльгээhэн **материалай үгэ бүхэниинь үнэн, тоб гэмэ тодорхой байха ёhотой бшуу.**

Бэшэгдэхэ асуудалайнгаа **эгээhонин, гол шухала талыень тодолон олоhонhоо ямарiые материалай амжалта дулдыдадаг** гээшэ бэзэ.

Зарим нүхэд элдэб олон юумэ тухай дурдаад, асуудалайнгаа гол hудалые барижа харуулангүй үнгэршэдэг байха юм. Гэхэтэй хамта энэ haалишан тэды литр hү haагаа, тэрэ модошон даабаряа тэды процент дүүргээ гэжэ юрэнхыгөөр бэшээд, иимэ дүүргэлтэ ямар аргаар туйлагдааб, али зэргын аша туhатайб (үлүүлэн дүүргэhэн нэгэ процент гү, али литрынь юунтэй тэн бэ) гэхэ мэтээр жэшэжэ, тодорхойлжо харуулдаггүй байна. **Материал бүхэнэй «амин» голынь —хүн, тэрэнэй ажал, арга дүршэл, хүсэл эрмэлзэл байха зэргэтэй** аад, энэ талань заримдаа тон дутамагаар, балар, халирхайгаар гаргагдана.

Дутуу дунданууд тухай бэшэхэдээ, эндэ иимэ юумэн үгы, тэндэ тиимэ юумэн дутуу гэхэ мэтээр хэлээд, энэнь юун дээрэhээ тохёолдооб гэhэн **тобшолол хэдэггүй, ямар аргаар зайсуулхаб гэhэн haнамжа, дурадхал оруулдаггүй ушар үзэгдэнэ.** Гэхэ зуура худэлмэридэхи дутуу дунданууды юрэл шүүмжэлхын баханда шүүмжэлдэг бэшэ, харин тэдэниие дары зайсуулжа, амжалта туйлаха зорилгоор сэхэ шууд элирүүлдэгнай мэдээжэ.

Иимэ дутагдалнууд юун дээрэhээ тохёолдоно ааб гэжэ адаглаад үзэхэдэ, худөө бэшэгшэдэймнай зариман: нэгэдэхеэр, «Рабоче-крестьянский корреспондент», «Советская печать» журналнуудые, мүн элдэб жанр тухай заahан ондоошье ном дэбтэр захижа абадаггүй, уншадагшьегүй гээшэ ха; хоёрдохёор, материалаа минарлан бүйлуулжа, haйсахан «элдүүрилдэггүй», бэлэхэн мүрөөр бэшэжэрхидэг хэбэртэй. Тиин гэhээ манай урданайшье, мүнөөнэйшье бэрхэ бэрхэ зохёолшод, журналистнууд бэшэhэн юумэеэ хэдэ дахин сагаалан буулгадаг, haйса заhадаг байха юм. Иигэжэ ехэ оролдолго хүсэлэлгэ гаргаhанай эсэстэ статья гү, али зохёолойнь хэлэн хурса, удхань гүнзэгы болодог, толгойгоо үргэнгүй hонирхожо уншахаар, жэшээ абахаар, зориг бадаруулхаар байдаг гээшэ. Эдээнhээ жэшээ абаха ёhотойбди.

Материал соохи мэдүүлэл бүхэн, үгэ бүхэн өөрынгөө hуурие олонхой, удха болон найруулгынгаа талаар таранхай—ханхинан дуулдажа, тобойн харагдажа байха ушартай.

Бурят арадайнгаа үгэ хэлэнэй баялигые шудалан, шадамараар хэрэглэхэ гээшэ бидэнэр бүгэдын арюун уялга болоно.

Үйлэдбэриин предприяти, колхоз, совхоз бүхэндэ, hургуули, клуб, культбаза бүхэндэ, бусад эмхи зургаануудта үдэр бүри бүтээгдэжэ байдаг ажал хэрэгүүд, боложо байдаг hонин зүйлнүүд тухай уран хурса, удхаар баян информаци, статья, найруулга (очерк, фельетон, репортаж болон бусад) гэхэ мэтэ янза бүриин бэшэгүүдые үдэр бүри эльгээжэ байгыт!

Манай хэтэ мүнхын, эбдэршэгүй хани барисаан

Советскэ Союз Хитадай Арадай Республика хоёрой хоорондо хани барисаан, харилсаа холбоон, харилсан туhалалсалга тухай Договорой Москвада баталагдаhаар арван жэлэй ой 1960 оной февралиин ...дэ гүйсэхэнь.

Манай арадуудай хоорондо эртэ ...а сагhаа хойшо тогтоhон хани барисаае Совет, Хитад оронуудай ...рондохи энэ договор батадхагүй. «Шэнэ хубсаhатай байхалайн, үнинэй нүхэдтэй байхада ...и haйн» гэhэн оньhон үгэ Хитадбиин юм. Росси Хитад хоёрой түүхэ хуби заяан адлишаг байгаа. ...р ороной арадууд эрхэ сүлөө... бэсэ даанхай байдалай түлөө ...ан саг соо эрид шангаар тэмсэ... харинн булимтарагшадай доб...гые эрэлхэг зоригтойгоор суха...ан сохидог байгаа.

Советскэ Союзтай зэргэлээд, бэсэ ...нхай, сүлөөтэ гүрэнэй — Хитадай Арадай Республикын байгуу...даhанай hүүлээр совет, хитад ...дууд хоорондоо тон дутын, бү... ...хани халуун барисаатай болоо. ...уехэ социалистическэ хоёр гү...эй хани барисаан эбдэршэгүй ...а бэхи юм. Ушарынь, эдэ оро...уд нэгэ түхэлэй социалистическэ ...номикотой, нэгэн адли политикэ байгуулалтатай — арадай за... тогтоонхой, Марксизм-ленинизм ...үзэл суртал хоюулан баримдаг.

Таhаршагүй нягта хани барисаан ...даа совет, хитад арадуудай хүсэ ...адалые арьбадхана, социализмын ...лон коммунизмын hаруул hайн ...замаар бүри түргэнөөр урагша дабшалгадань эдэндэ туhалха. Хитадай Арадай Республикын тогтоhоор табан жэлэй ойдо зорюулагдан, Пекиндэ болоhон баярай заседани дээрэ нүхэр Н. С. Хрущев иигэжэ хэлээ hэн: «Арадай демократическа гүрэнөө бэхижүүлхэ, социализм байгуулха хэрэгтэнь манай хани, аха дүү—хитад арадта туhалха гээшэ өөhэдымнай аха дүүгэй уялга мүн гэжэ бидэнэр, совет хүнүүд тоолонобди. Эгээл нимэhээ шэнэ Хитадые байгуулха хэрэгтээ танай туйлаhан амжалта бүхэн совет хүнүүдые хизаарлашагүй ехээр баясуулна. Совет арад манай найдамтай, үнэн сэхэ ханимнай саашадаашье байха, Хитадай Арадай Республикые улам бэхижүүлэн хүгжөөхын түлөө тэмсэхэдэмнай бидэндэ али болохоор туhалха, дэмжэлгэ үзүүлхэ гэжэ хитад арад батаар найдажа шадаха байна».

Совет, Хитад оронуудай хоорондо договорой баталагдаhанhаа хойшохи 10 жэлэй турша соо агууехэ социалистическэ хоёр гүрэнэй хоорондохи харилсаанууд улам haйжаран хүгжэhэн байна.

Хитад орон Советскэ Союз хоёрой хоорондохи ажахын харилсаа холбоон хадаа капитализм социализм хоёрой хоорондохи амгалан ёhоной экономическа мүрысөөндэ сагаа алмажа, улам түргэнөөр урагшаа дабшаха, байгаалиингаа баялигуудые бүри гүйсэдөөр, зүбөөр хэрэглэхэ, үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ арга манай оронуудта олгоно. КНР СССР хоёр бүри ехээр худалдаа наймаа эрхилдэг болоо. Гансахан түрүүшын табан жэлэй турша соо КНР-тэ Советскэ Союз металл отолдог 3 мянга шахуу станок, худөө ажахын 10 мянга шахуу машина худалдаа. Хитадhаа элдэб олон эд бараан Советскэ Союзда асарагдана. СССР-тэ Хитадай худалдадаг эд бараанай хэмжээн 1950 онhоо 1957 он хүрэтэр 4 дахин ехэ болоо. Түрүүшын табан жэл соо Советскэ Союзай туhаламжаар Хитадта 166 томо промышленна предприяти баригдаа. Тэдэнэр Хитадай Арадай Республикые индустриализацила түрүүшын үндэhэ hуурить боложо үгөө. Орон дотор промышленностиин шэнэ hалбаринууд — автомобиль, трактор бүтээхэ, авиационно болон бусад промышленность бии болоо. 125 предприяти барихадань Хитадта Советскэ Союзай зүгhөө туhаламжа үзүүлхэ тухай хэлсээнүүд хоёр оронуудай хоорондо 1958—1959 онуудта баталагдаа hэн. Арбан жэлэй туршада Хитадта 11 мянга шахуу совет мэргэжэлтэд худэлмэрилжэ, ехэ туhаламжа үзүүлээ.

Хитадай Арадай Республикын, Советскэ Союзай арадай ажахые хүгжөөлгэдэ научно-техническэ харилсаа холбоон ехэхэн удхашанартай. Хоёр ороной научно-шэнжэлэлгын олон институдуудай хоорондо сэхэ харилсаа холбоон тогтоогдоо. Үнгэрэгшэ жэлэй 9 hарын туршада Советскэ Союз 1955 онойхидо орходоо 6 шахуу дахин олон научно-техническэ асуудалнуудые шиидхэхэдэнь Хитадта туhалаа. Энэ үе соо Советскэ Союзда Хитадай үзүүлhэн научно-техническэ туhаламжын хэмжээн 4 дахин нэмээ.

Үнгэрhэн 10 жэлдэ совет, хитад арадууд соёл культурын hайн харилсаа холбоотой болоо. Энэ харилсаа холбооной ашаар манай хоёр ороной үндэhэн соёл культура али алиндаа угаа ехээр нүлөөлжэ, саашадаа улам баяжан хүгжэжэ байна.

Совет болон Хитад оронуудай хоорондохи хани барисаан дэлхэйн бүхы социалистическэ оронуудай хүгжэлтэдэ угаа ехэ удхашанартай. Арадай революциин илаhанай hүүлээр, социалистическэ оронуудай аха дүүгэй хани нэгэдэлдэ Хитадай ороhон ушар марксизм-ленинизмын шэнэ агууехэ илалта болоно. Социалистическэ байгуулалтадаа арадай Хитадай туйлаhан амжалтанууд хадаа дэлхэйн социализмын лагериие, тэрэнэй экономическа хүсэ шадалые, политическэ нүлөөень бэхижүүлгэдэ 650 миллион тоото хитад арадай оруулhан гайхамшагта туhа нэмэри мүн.

Коммунистическэ партиин жэнхэни хараа шугамые амжалтатайгаар бэелүүлэн, хитад арад хоёрдохи табанжэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь гурбан жэлээр урид дүүргээ. Булад, нүүрhэ, зайн гал, металлургическа болон энергетическэ түхеэрэлгэ, түмэр отолдог станогууд, ороohо, хүбэн гэхэ мэтын промышленна болон худөө ажахын эгээн шухала продуктнуудые үнгэрэгшэ жэлдэ тон ехээр үйлэдбэрилжэ, хоёрдохи табанжэлэй түсэбэй ёhоор 1962 ондо туйлагдахаар хараалагдаhан хэмжээндэ хүрэhэн, мүн үлүүлhэн байна.

Совет болон Хитад оронуудай хани барисаан Алас Дурна зүгтэ, мүн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахин хамгаалха асари ехэ хүсэн болоо. Японой зүгhөө, үгышье haа дайн сэрэг хэхэеэ Японтой элеэр гү, али далдаар нэгэдэhэн ондоо ямаршье гүрэнэй зүгhөө эб найрамдалые эбдүүлхэгүйн, дайн байлдаа дахяад hүжэрөөлгэхэгүйн тула шухала бүхы хэмжээ суггаа бэелүүлхэ гэhэн уялгые хани барисаан, харилсаа холбоон, харилсан туhалалсалга тухай Договорой ёhоор, СССР Хитад хоёр абаhан байна. Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал болон аюулгүй байдал хангаха зорилготой уласхоорондын бүхы ябуулганнуудта үнэн сэхээр хабаадалсахаар бэлэн байhанаа Советскэ Союз Хитадай Арадай Республика хоёр мэдүүлhэн байгаа. Энээнэй үндэhөөр Советскэ Союз, Хитадай Арадай Республика дайн сэрэгые огтолон зайсуулхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэнэ.

Уласхоорондын бүхы оршон байдал дайнай хойто тээхи үедэ Советскэ Союзай болон Хитадай Арадай Республикын, социалистическэ бүхы оронуудай угаа ехэ нүлөөн доро хүгжэжэ байна. Социалистическэ оронуудай хани нэгэдэл империалистическэ эзэрхэг түримхэйшүүлэй замда дабагдашагүй хаалта болоно. Корейн Арадай-Демократическа Республикын, Хитадай Арадай Республикын, Советскэ Союзай оролдолгын ашаар Корейдэхи дайн байлдаан зогсоогдоhон, Индохитадта эб найрамдал тогтоогдоhон юм. Советскэ Союз Хитадай Арадай Республика хоёр Дүтын, Дунда Зүүн зүгтэ эзэрхэг түримхэй дайн сэрэгые болюулха хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргээ.

Хитадай Арадай Республика жэл ерэхэ тудам дэлхэй дээрэ улам ехэ нэрэ хүндэтэй болжо байна. Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида Хитадай хуулита эрхэнүүдые hэргээлгэдэ haад түбэг ушаруулдаг баруун гүрэнүүдэй хараа бодолынь мүнөө үедэ тэсэшэгүй жэгшүүритэ ааша болоно. ООН-иие бии болгошодой нэгэн — Хитад ороной энэ зургаанда түлөөлэгдэхэ эрхэеэ хаhагдаад байhаниинь тоншье таарамжагүй байна. Эб найрамдал хангахын, уласхоорондын холбоо барисаае хүгжөөхын тулада Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида агууехэ Хитад гүрэнэй түлөөлэгдэхэ хуулита эрхэнь дары мэдэрэгдэхэ ёhотой. Советскэ Союз болон социалистическэ бүхы бусад оронууд энээнэй түлөө эрид шууд тэмсэнэ.

Социализмын оронуудай агууехэ амжалтануудай, эб найрамдалай түлөө тэдэнэй эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэжэ байhанай ашаар уласхоорондын шахардуу шанга байдал hүүлэй үедэ hуларжа байна. Буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрхые оролдодог зарим этэгээдүүд уласхоорондын оршон байдалые шахардуу болгохо гэжэ оролдоно. Имагтал эдэнэрэй политикаhаа уламжалан американо-японско сэрэгэй шэнэ договор баталагдажа, Японой газар нютаг Америкын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй мэдэлдэ үгтэбэ. Американо-японско договор социалистическэ оронуудта эсэргүү шэглүүлэгдэнхэй. Хани барисаан, харилсаа холбоон, харилсан туhалалсалга тухай Совет болон Хитад оронуудай хоорондохи Договорой ёhоор Алас Дурна зүгтэ эб найрамдалые хамтаараа хангаха тухай КНР СССР хоёрой гаргадаг оролдолгын удхашанар иимэ эрхэ байдалда бүри ехэ болоо.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин, мүн Хитадай Коммунистическэ партиин хоорондохи хани барисаан, аха дүүгэй харилсаа холбоонhоо үндэhэлдэг Совет болон Хитад оронуудай хани барисаан эбдэршэгүй, бата бэхи байна. Нэгэн адли үзэл сурталтай, нэгэн адли уг зорилготой байhаниинь бүхы хүн түрэлтэнэй hаруул hайхан ерээдүй—коммунизм тээшэ нягта жагсаалтайгаар дабшажа ябаhан совет болон хитад арадуудай хүсэ шадалые арьбадхана.

Л. НИКОЛАЕВ.

Нэгэ рассказ тухай

Заримдаа рассказые әгәән хүшәр жанр гәжэ һанадагбди. Хәды тиигәбәшье, әгәән хүшәр жанр драматурги, пьесэ юм. Теэд дәлхэй дээрэ гайхалтай ушарнууд барагдадаггүй. Тэдэнэй нэгэниинь юуб гэхэдэ, олонхи уншагшад болон зохёолшод пьесэ бэшэхэһээ бэлэн юумэ үгы гэжэ һанадаг. Үнэн дээрэнь бодоод үзэхэдэ, повесть гү, али роман соо хэлэгдэхэ юумые гансал хөөрэлдөөгөөр (диалогаар) гурбан гү, али дүрбэн акт соо харуулжа шадаха гээшэ тон хүшэр даа! Тэрэнэй удаа рассказ ороно. Хуудалһанай тоогоор бага аад, багтаасаараа өөртөө хизаар табяатүй жанр болоно. М. А. Шолоховой «Хүнэй хүби заяан» гээшые һанаад үзэел даа. Үнгэрһэн ехэ дайн тухай хэды олон томо романууд бэшэгдэжэ гараа гээшэб. Теэд манай совет арадай агуу гашуудал, агуу тэсэбэри, агуу зориг тухай иимэ гүнзэгыгөөр хэн хэлэжэ шадаа һэм! Эдэ бүгэдэ тус рассказ соо хэлэгдээ.

Һүүлэй үедэ бурят литературадамнай рассказ бэшэдэг залуушуул олоороо ороо байна. А. Жамбалдоржиевай «Ангарай хабар» гэһэн согсолбори һонирхолтой. Энээнэй автор прозоор сохом бэшэжэ шадаха байһанаа харуулаа. «Байгалай толоной» зургаадахи ном соо Цэрэн Галановай «Түрүүшын сахан» гэжэ рассказ уншабабди.

Нүхэр Галановай түрүүнхи зохёолнуудтай һайн танил байһан хадаа әнэ рассказ тушаань хэдэн үгэ хэлэхэ дуран хүрэнэ. Ц. Галанов түрүүшынгээ рассказһаа эхилэәд, хүнэй сэдьхэлэй байдалые (газаа талаһаань харахада, ямараар бэелүүлэгдэнэб гэһэн прозын әнэ талые) үсэдөөр дахажа ороо юм. Энэ талыень баримталан бөшэхын тулада автор хурса адаалхай нюдэтэй, хараһан хамаг жэжэ жожо зүйлнүүдээ (деталь) мартангүй хадуужа ябаха, хэрэгтэй газартань тэрэнээ сааран дээрэ үгөөрөө тон тодоор гаргажа шадаха ёнотой. Энээнгүйгөөр психологическа рассказ бэшэхэеэ оролдоһонойшье талаар даа.

Рассказ һонин байха ёнотой. Һонинoор бэшэхэ гээшые зохёолшод хоёр янзаар түйладаг. Нэгэдэхинь, рассказ соо хэлэгдэжэ байһан ушар өөрөө һонин байха ёнотой. Энэ ушарта зохёолойнгоо композициие (байгуулалтые) һайнаар бодожо үзөөд, тэрэ һонин ушараа хүнэй амяа даран уншамаар дэлгээжэ үгэхэ гэжэ оролдохо байна. Хоёрдохинь, хүнэй амаа ангайн шагнамаар онсо һонин ушар болоошьегүй һаа, рассказынь юрэнхыдөө һонин, уншагшын нюдөө таһалангүй, һүүлшынь мүртэ хүрэхөөр байха ёнотой. А. П. Чеховэй «Тала» гэжэ зохёол абаа һаамнай, хоёрдохи янзада схэл таараха: тэндэ үлүү тайхалтай юумэн болоногүй, теэд энэ зохёолые ородой литературын эгээн үнэтэ шэмэгүүдэй нэгэн гэжэ тоолодог. Харин нэгэдэхи янзада Н. В. Гоголиин «Тарас Бульба» яатараа таараха байна гээшэб! Баатар хасагуудай тулалдаан, дун сагаан шарайтай полячкада дурлаһан хараасгай хара нидхэтэй Андрий, газар доогуур дайсанай хэрэм соо оролго, хүбүүгээ эсэгынь буудажа алаһан ушар...

Энэ хоёр янза алиниинь алин гэшэгүй. Хоюулан хүнэй дура буляадаг, хоюулан хэрэгтэй.

Цэрэн Галановай рассказ хоёрдохи янзада хабаадажа болохо байна. Гадаа талаһаань харахада, энэ рассказ соо онсо тусгаар юуншье болоногүй. Институт дүүргэжэ, инженер болоһон Гарма хубүүн залуухан врач һамга абажа, хүдөө нютагта байһан түрэлхидтөө айлшална. Һамганиинь городто ехэ болоһон, бурядааранашье хүсэд мэдэхэгүй, хүдөө нютагай зан заншал гээшэтэй дүтэ оролсоогүй басаган байтаа. Хоёр залуушуул гэртээ ерэәд, Гармань нэгэтэ абатаяа үбһэндэ ошоходоо алаһан шандагаяа һамгандаа асаржа үгэбэ. Иигээд лэ рассказынь дүүрэнэ. «Хүлисыт! Энэмнай рассказ гээшэ аал? Һуугаад лэ бэшэхэ юм бэшэ гү?» гэжэ болохо. Энэмнай—рассказ, ёнотой рассказ, тиихэ мүртөө һонин рассказ гэхэ байнаб. Һонигүй юумээр рассказаа һонин болгохо гээшэ тон бэрхэтэй. Ямар юумээрээ һонин болоноб?

Хэлэн тухайдань эндэ хэлэхэгүйб, эртээнһээ мэдүүлнэб. Уран зохёолой хэлэн һайн байха ёнотой.

Анха түрүүндэ энэ зохёол соо даар дархи болотор ябталагдаһан хоохон дүрсэнүүд бэшэ, харин бодото хүнүүд бии. Гармын аба Найдан Гунзынович олон үгэ хэлэхэ дурагүй хүн. Ганса хүбүүнэйнгээ һамга абаад ерэхэдэнь, хониной фермэһээ мори шаргаар тосхон тээшэ угтажа ошоод, харгыда уулзахадаа, таалалдажа нобшорбогүй: «Зай, зай. Энэ талада юу гараа барисалдажа байхабибди даа. Гэртээ ошоод мэндээ мэдэлсэнэ бэзэбди даа»,—гээд, шаргадаа һуулгаад ябашаһан гэхэ. Теэд гэртээшье хурэхэдөө: «тэдэнээ буулгаад, Найдан хонидоо эдеэлүүлхэм» гээд үдэшэ болотор гэртээ оробогүй.

Гармын баабай хүнһөөл һаа ондоо хүн бэлэй. Ямаршьегүй бригадираар хүдэлжэ ябатараа, хониндо гарахам гэжэ өөрөө мэдүүлһэн юм. Энэ хүндэ ажалда гарахадаа, «амархамни, шуурааннаа холо болохомни» гэһэн байгаа. Магад, үнэндөө ёнотой патриот бодолоор гараһан байжа болоо. Теэд энэмнай өөр тухайдаа олон үгэ хэлэхэшье, ехэ ехээр магтуулхашье дурагүй хүн. Баһа нэгэтэ, бүхы бригадирнуудтаа мотоциклнуудые колхозой абажа үгэхэдэнь, Найдан абахаяа арсаһан байгаа: «бензинэй үнэртэй, ялхи ямада муу, моримни дээрэ» гээ. Теэд миин ла «урданайхидаа үнэн байхам» гэжэ һайрхаад һаахарлаад тиигээгүй. Али мотоциклын бензингүйдэхэ, эбдэрхэнь мундаха һэм. харин морин ябажал байха, өөрынхеэрээ энэ үбгэн яһала зүб.

Иимэ хирүүшэг, олон үгэгүй, ухаандаа юушье бодожо ябаһыень мэдэхын аргагүй, миһэд гэхэнь үсөөн үбгэнэйдэ бэри басаганиинь ерэбэ гээшэл даа. Нохой хараад шоно гэжэ айха, шандаган яагаад дүрбэ бэшэ, табан мүртэй байдаг бэ гэжэ мэдэхэгүй, үбэл дунда ботинкаар Улан-Удэһээ ерэһэн—иимэ бэри байба. Ерэһэн үдэшэнь, уулзалгын баяраар хахадые уужа һуухадаа, Найдан илангаяа омогорхолтойгоор хүбүүнэйнгээ үетэн нүхэр Цыденжаб туха хөөрэнэ. Тэрэнь армиһаа бусаад, намга абаһан, колхоздоо хүдэлжэ байһан байгаа. «Цыденжабшни трактортаа ябаад, энэ жэл хори—гушан центнер ороохо, хэдэ мянган түхэриг мүнгэ абаа юм гээбы. Шэнэ байшан гэр барижа оронхой... Цыденжаб түбхинөө, хүн болоо бэд даа»—гэжэ Найдан илангаяа һүүлшынгээ үгэнүүдые онсодхон хэлэбэ. Юу хэлэхэб, энэ үбгэн ажабайдал тухай өөрын лэ бодолтой хүн даа. Дээдэ һургуулитай, инженер хүбүүнэйнгээ ерэхэдэ, иигэжэ һууна бшуу!

Нэгэтэ үглөөгүүр эсэгэ хүбүүн хоёр хурьгадта хяаг үбһэ асархаяа хоёр морёор гараһан аад, һаатаба. Энэ үдэр Галя Гармынгаа эхэтэй ото ажалдань ябалсаа. Үдэшэ орой Гармын баабай хүбүүнтээ гэртээ орожо ерэәд:

—Зай, маанад үгыгөөр хэр үнжэбэбта? Гүнжэд, ши хонидоо эдеэлүүлээ, хаагаа хүн бэзэш даа?—гэжэ асууба (гансахан лэ хүгшэндөө хандахыень ажаглагты).

— Бидэ яашаха һэн бибди даа. Галя хамаг угааха хонидыемнай хуу угаалсаа, хони түрүүлэлсээ,—гээд Гармын эжы Галиие магтажа оробо.

— Һайн лэ гээшэл даа, молодец,—гэжэ Гармын баабай харюусана. Тиигээд энэ үбгэн үгэ дуу гарадаггүй, миһэд гэдэггүйгээ болижо, гайхалтайгаар хубилан, ехэ залуугаар энеэбэ. Энэ буурал болоһон хүн үглөөнһөө хойшо нэгэшье эдеэлэнгүй, һуниин тэн болотор ябаашье һаа, нэгэшье эсэгүй... улам урданайхиһаа хүхюутэй, хэзээ хэзээнэйхиһээ сэдьхэл дүүрэн байба. Юундэ энэ үбгэн иитэрээ хүхибэб? Харюунь ганса: бэри басаганиинь хүндэ туһатай, ажал гээшэһээ холодоггүй, һургуулитай, городойшье һаа—юрын басаган байшоо. Иихэдээ хуу эли болошоно: юундэ тиимэ болгоомжотойгоор угтаһаниинь, яахадаа Гармынгаа үетэн Цыденжаб тухай атаархажа хөөрэһэниинь мэдэгдэбэ. Автор энээн тухай (Найдан тиигээд лэ тиимээр угтаа, һүүлдэнь тиимэ ушарһаа тиигэжэ баясаба гэхэ мэтээр) нэгэшье үгөөр хэлэнэгүй. Энэнь маша магтаалтай. Уншаад ерэхэдэш, урдашни, авторай зааж үгэлтэгүйгөөр, хүнэй бодото образ гаража ерэнэ. Гармын баабайе автор ехэл һонирхолтойгоор, нэгэшье худал аялга оруулангүй харуулжа шадаа.

Гармын эжы, Галя бэринь баһал һайнаар харуулагданхай. Теэд энэ рассказай гол нюур Найдан байһан тула, тэрэнь илангаяа нягтаар бэшэгдэнхэй.

Авторай нюдэн хёрхо хурса, үгэнь тобшо мэргэн боложо байна. Юумые өөрынхеэрээ һонирхолтойгоор, ухаанда тогтохоор зураглаха дуратай. Үшөө гэрһээ холо, жалга соо ябахадаа, «манайхин хүлеэжэ байна» гээд Гарма хашхарба. Ушарынь юуб гэхэдэ, гурбан гэрэй утаанай эгээн бадхама ехэнь Гармын баабайтанай гэрһээ хаялжа байгаа ха... Хониной хашаа соо орожо, харанхы дал доогуур Галиин шагаахада, «эндэ тэндэһээ хониной нюдэд гэнтэ хөөшхын нюдэдтэл ягаа улаанаар гэрэлтэн носоод лэ унтаржа байба». Үбэлэй сууряан һуни ашаатай шаргын холоһоо ерэжэ ябахые дуулаһан байхат. Энээниие Галанов иигэжэ бэшэнэ. «Газаа гараад Галиин шагнахада, хойто ойн хажуугаар юумэ һаршаганана... Теэд һаршаганаһан абяаниинь хүрэжэ огто ерэнэгүй, нэгэл газартаа худэлнэ хэбэртэй... Гэртээ ороод, һөөргөө гарахадань, нөөхил абяаниинь нэгэл байрадаа байһан шэнги дуулдаха юм». Энээниие рассказ соохи эгээн хүсэтэй газарынь гэжэ һананаб. Гансахан лэ тэрэ холо дуулдаһан шаргын хахинаагаар ямар гэгшын сууряан, хүйтэн сэлгеөн, огторгойгоор сасагдаһан одо мүшэдтэй һуни байгаалиие хушаад байнаб гэжэ хүнэй шэхэндэ дуулдамаар харуулаа!

Үшөө нэгэ талыень абаад үзэе. Хүдөө нютаг яаһан гоё гээшэб гэжэ залуу һамгандаа харуулхаяа Гарма ошоо һэмнай. Теэд гэртээ хүрөөд, нютагаа магтабагүй. Залуу бэриие шэрүүбтэр аад, үнэндөө ехэ һайн зон угтана. Эдэ үбгэд ном уншажа ойлгоһон бэшэ, харин ажабайдалай гүн соохоо олдоһон өөрын ёно журамтай. Миил байгаали .найхашаажа байнгүй, хони, хурьгадаар носолдожо, амаралтаяа үнгэрэхэнь Галяда һурагүй дээрэ байба. Үбһэ шэрэжэ ерэхдээ, Гармын асаргаа бэлэг шандаганшье яаһан һонин бэ даа! «Кинодошье огто харахагүй юумэнүүдээ эндэ харахам ха даа!»—гэжэ Галя шандаганайнгаа зөөлэхэн, үни хүйтэршэһэн бэсые тэбэрин, һанаандаа бодон һууба». Эдэ үгэнүүдээр рассказынь дүүрэнэ. Энэ дулии хүдөө газарта саашадаа бүришье һонин, гайхалтай юумэ үбгэн Найдан залуу бэридээ харуулжа болохо: арад зон сэсэн, байгаали баян гээшэ.

***

Ёнотой һайн очерк үгыбди гэжэ хэлсэдэгбди. П. Галановай рассказ зарим газартаа очеркын шанар бэедээ шэнгээлсэн, юумые тэрэ хэбээрнь, үнэн соонь харуулдаг нэгэ һайнтай.

Энэ рассказ тухай иимэ утаар юундэ бэшэбэш гэһэн асуудал гаража магад. Минии һанахада, «Түрүүшын сахан» гэжэ рассказынь Цэрэн Галановай зохёолой замдахи шэнэ шата боложо үгэнэ гэхээр. Энээнһээ урид олон рассказ бэшэһэн, нэгэ номшье гаргаһан байха. Теэд түрүүнхи рассказуудынь «Түрүүшын сахаанһаа» һула, уран һайханай үндэр эрилтые дүүрэн хангажа шададагүй байгаа. Энэ зохёолоороо Цэрэн Галанов үргэн литературын, ехэ прозын зам дээрэ гараад байна гэхэдэ болохо. Зүгөөр рассказай эхин үнжагай шэнгеэр һанагдана. Уншагшын анхарал абажа шадаха шухала. Теэд ёнотой һонирхолтой газарташ хүрэнгүй орхихо болоо һаань, ямар харамтай гээшэб! Хоёрдохинь, Цэрэн Галанов гансал өөрөө, нюдөөрөө хараһанаа бэшэдэг, өөрынгөө хойноһоо мүшхэжэ бэшэдэг шэнги. Дан тиигэжэ гараа уянгүй, фантази гээшээ эршэтэйгээр худэлгэлсэжэ бэшэхые оролдодог һаань, һайн һэн.

Уран зохёолшо бүхэндэ нэгэ өөрын «түрүүшын сахан» байдаг. Залуу уран зохёолшые «түрүүшын сахаанайнь» хаһа саг соогоо ороһонтой амаршалаад, саашадаа амжалта түйлахыень хүсэе!

Н. ДАМДИНОВ.

„Бултыень мэдэхэ дуратайб“ гэһэн журнал

Баян гэжэ тосхоной (Зэдэ) хүдөөгэй клубай эдэбхитэд соёл гэгээрэлэй ехэхэн хүдэлмэри ябуулна. Аман үгөөр дамжуулагдадаг дүрбэн-хуудаһатай «Бултыень мэдэхэ дуратайб» гэһэн журнал һаяын үдэрнүүдтэ гаргагдадаг болобо.

Уласхоорондын асуудалаар «Знание» бүлгэмэй гэшүүн Д. Д. Дунаевай хэлэһэн үгэ журналай түрүүшын хуудаһанда ороно. Журналай хоёрдохи хуудаһанда ерээдүйн наука болон техникэ тухай хэлэгдэнэ. Энэ асуудалаар Баянай найман жэлэй һургуулиин багша Х. Г. Бураева дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ, сугларагшадые һонирхуулаа.

«Хүдөө ажахыдахи хими» гэһэн темээр хүдөөгэй лекторнүүдэй нэгэдэлые хүтэлбэрилэгшэ Галина Пантелеевна Зайцева ехэ һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгэһэн байха юм.

«Бурят арадай культурын хүгжэлтэ» гэһэн асуудалаар элидхэл багша С. Табдаев хэбэ. Хөөрэлдөөнэй һүүлдэ сугларагшадта киножурнал харуулагдаа, залуушуулай зугаа наадан болоо.

М. Сычева,
Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн.

Халаахай

Мүштүүг

Энэ—мүштүүг,
олондо мэдээжэ лэ,
Элдэб тамхи тоогүй һэлгэдэг.
Тамхин бүхэнэй хэшэг дээжэһээ
Татажа амталхаяа яаран тэбдэдэг.
Зариман,
энэ мүштүүгтэл, түргэдэн
Забхайржа, олон һамга
һэлгэдэг.
Энэ муухай дорой ябадалһаа
Эгсээр зайлагты залуу наһанһаа.

Үгэнь **Ц. Сультимовэй,**
Зурагынь **С. Цыреновэй.**

Хилын саанаһаа

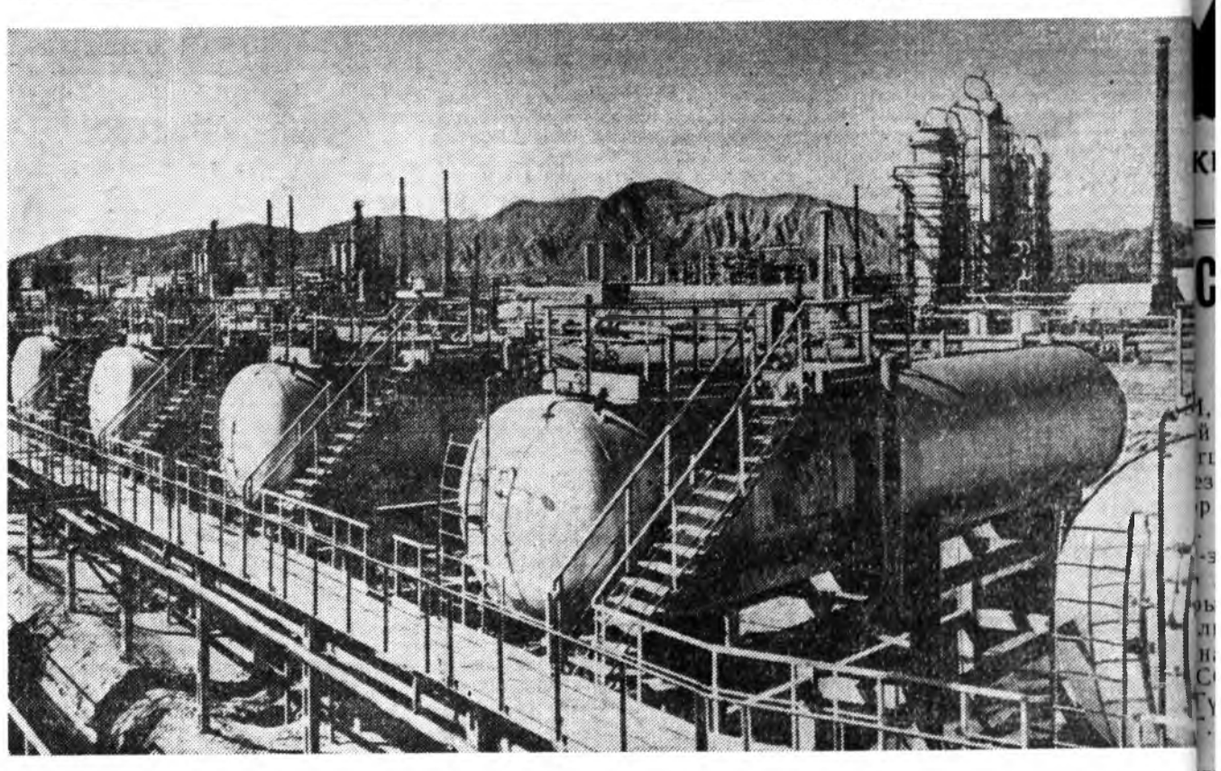

Хитадай Арадай Республикаорон доторхи түрүүшын предприятинууд болоно. Советскэ туһаламжаар баригдаһан Ланьчжоугай нефть шанаржуулдаг завод—автоматическа аргаар нефть болбосоруулжа никээр хангагданхай. **Зураг дээрэ:** Ланьчжоугай нефть шанаржуулдаг заводто. энэ завод мүнөө үсын эгээн һайн. **Синьхуа агентствын**

Советскэ Союзтай Договор баталһаар 10 жэлэй ойе хитад арад тэмдэглэнэ

ПЕКИН, февралиин 11. (ТАСС). Хани барисаан, харилсаа холбоон, харилсан туһалалсалга тухай СССР КНР хоёрой хоорондо Договорой баталагдаһаар 10 жэлэй ойе 650 миллион тоото хитад арад үргэнөөр тэмдэглэжэ байна.

СССР-эй наука болон техникын хүгжэлтэ тухай Хитадай эрдэмтэд предприятинуудта, эмхи зургаануудта, ажалшадай соёл культурын байшангуудта элидхэлнүүдые хэнэ. Совет хүгжэмэй концертнүүдые радиостанцинууд, телестудинууд дамжуулна. Республикын театрнууд болон концертын залнуудай эдэ үдэрнүүдэй программануд хоёр агууехэ арадуудай хани барисааанда зорюулагдана.

КНР-эй бүхы городуудтахи хитад-совет хани барисаанай байшангууд болон ордонгуудта хүн зон олоороо сугларна. Совет арадай амжалтануд тухай Советскэ Союзда аяншалһан элдэб делегацинуудай гэшүүдэй хөөрэхыень шагнахын тулада олон түмэн хүн зон эндэ суглардаг байна.

Энэ гайхамшагта үдэртэ зорюулагдаһан статьянууд болон элдэб материалнуудые Хитадай хэблэл толилно. Социалистическэ байгуулалтада хитад арадай туйлаһан илалтануд Советскэ Союзай зүгһөө үзүүлэгдэһэн һайн һайхан, угаа ехэ туһаламжатай таһаршагүй холбоотой юм гэжэ Хитадай олониитын, политическэ элитэ ажалябуулагша Хуан Янь-пэй «Гуанмин жибао» газетэдэ бэшэһэн статья соогоо мэдүүлнэ. Хоёр ороной хоорондохи холбоо барисаан бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха хүсэн түгэлдэр түшэг тулгуури болоно гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглэнэ. «Саашадаа манай хоёр ороной агууехэ холбоон эб найрамдалай болон социализмын хүсэнүүдэй бүри ехэ илалтые хангаха, дайнай болон империализмын хүсэнүүдые улам ехэ диилдэлгэдэ хүргэхэ гэжэ бидэнэр этигэнэбди».

Советскэ Союзай аха дүүгэй али бүхы туһаламжын ашаар үнгэрһэн 10 жэлэй турша соо бидэнэр тон ехэ амжалта туйлаабди гэжэ Синьцзян-Уйгурска автономно районой арадай комитедэй түрүүлэгшэ Сайфутдин Азизов «Синьцзян жибао» газетэдэ бэшэнэ.

Манай холбоон ерээдүйн аша туһада, бүхы хүн түрэлтэнэй һайн һайхан һанал эрмэлзэлгын аша туһада зорюулагдана.

Сун Цин-линэй телеграмма

ПЕКИН, февралиин 11. (ТАСС). Синьхуа агентство иигэжэ мэдээсэнэ: Хани барисаан, харилсаа холбоон, харилсан туһалалсалга тухай КНР СССР хоёрой хоорондо Договорой баталагдаһаар 10 жэлэй ойтой дашарамдуулан, хитад-совет хани барисаанай бүлгэмэй центральна правлениин түрүүлэгшэ Сун Цин-лин Гадаадын ороныдтай хани барисаа, соёл культурын холбоо байгуулха бүлгэмүүдэй союзай президиумэй түрүүлэгшэ Н. В. Поповада, совет-хитад хани барисаанай бүлгэмэй правлениин түрүүлэгшэ А. А. Андреевтэ амаршалгын телеграмма эльгээгээ.

Энэ гайхамшагта үдэртэй дашарамдуулан, хитад-совет хани барисаанай бүлгэмэй бүхы гэшүүдэй зүгһөө Сун Цин-лин совет арадые халуунаар амаршалһан байна. Договорой угаа ехэ удхашанартай байһые дурдаха зуураа, Сун Цин-лин иигэжэ онсолон тэмдэглэнэ: КНР СССР хоёрой хоорондоо холбоотой байхадань, тэдэндэ ямаршье дайсад аймшагтай бэшэ, энэ холбоон бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хамгаалха хүсэн түгэлдэр түшэг тулгуури болоно гэжэ үнгэрһэн арбан жэлэй олон тоото баримтануд гэршэлэн харуулна.

Сун Цин-лин телеграммынгаа түгэсхэлдэ Хитадай болон Советскэ Союзай арадуудай хоорондохи агууехэ, бата бэхи хани барисаанай хүндэлэлдэ зорюулан юрөөл табяа.

Европын оронуудай эб найрамдал хамгаалха организацинуудай секретарьнарай зүблөөн

БУДАПЕШТ, февралиин 11. (ТАСС). Европын 19 ороной эб найрамдал хамгаалха организацинуудай секретарьнарай зүблөөн Будапештдэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй президиумэй заседани январиин һүүл багаар болоһон байгаа. Энэ заседаниин шиидхэбэринүүдтэй тус зүблөөндэ хабаадагшадые Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй генеральна секретарь Фернан Винь танилсуулаа. Эдэ шиидхэбэринүүд эб найрамдалай түлөө хүдэлөөнэй үмэнэ табигдажа байһан шэнэ зорилгонуудые тодорхойлһон байна. Буу зэбсэг бүхы дээрэнь, хүсэдөөр хуряахын түлөө компани дэлгэрүүлхэ гээшэ эдэ зорилгонуудай нэгэниинь болоно. Урда тээнь үнгэргэдэг компанинуудта орходоо бүри үргэн ехэ ябуулга хэхэ бүхы арга боломжо эб найрамдалай тала баригшадай үмэнэ мүнөө бии гэжэ Фернан Винь хэлээ.

Польшын, ГДР-эй, Венгриин, Австриин түлөөлэгшэд зүблөөн дээрэ үгэ хэлээ. Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй секретарь Советскэ Союзай түлөөлэгшэ профессор В. М. Чхиквадзе үгэ хэлэхэдээ, эб найрамдалай тала баридаг совет хүнүүдэй зүгһөө зүблөөндэ хабаадагшадые амаршалаа.

Фредерик Жолио-Кюридэ зорюулан, Будапештын талмайнуудай нэгэн дээрэ бодхоогдоһон памятнигай дэргэдэ зүблөөндэ хабаадагшад веногуудые табяа.

Камбоджын Национальна суглаан нэгэдэхи табан жэлэй түсэб баталба

ПЕКИН, февралиин 11. (ТАСС). Ороноо 1960—1964 онуудта хүгжөөхэ нэгэдэхи табан жэлэй түсэбые Камбоджын Национальна суглаан февралиин 9-дэ нэгэн дуугаар баталан абаа.

Энэ түсэбэй ёноор капитальна барилгада гүрэнэй зүгһөө 8 миллиард риал гаргашалхаар хараалагдаа. Тэрэнэй 1,5 миллиард риалынь табан жэлэй түрүүшын жэлдэ гаргашалагдаха юм гэжэ Синьхуа агентство мэдээсэнэ.

Совет гүрэнэй ажал-ябуулагшад США-да аяншалһаар

ДЕНВЕР, (Колорадо ш февралиин 11. (ТАСС). Кол штадай губернатор Макн февралиин 10-най үглөөгүүр вер городто штадай хуули г гын суглаанай байшан соо гүрэнэй ажал-ябуулагшадай гацитай уулзаа.

Суглаанай байшанһаа сове рэнэй ажал-ябуулагшадай г дань Адамс-Сити городһоо с нургуулиин олон үхибүүд хуу байгаа. Үхибүүд, тэдэнэй Х. Кобб совет арадай түлөө дые халуунаар амаршалаад, боото Штадууд соогуур һайн шалхыень тэдэндэ хүсэһэн ба

Совет гүрэнэй хэдэн ажаллагшад үсэгэлдэр Денвер ша фермэдэ, мүн Форт-Коллинс, дер городуудтахи университе хүрөө.

Совет гүрэнэй ажал-ябуулдай нүгөө бүлэгынь үсэгэлдэр вер городой ажахытай танил байна.

ГДР-эй Национальна оборонын советэй түрүүлэгшээр Вальте Ульбрихт томилогдоб

БЕРЛИН, февралиин (ТАСС). Германиин Демок ческа Республикын през Вильгельм Пик ГДР-эй Ар палатын дурадхалаар СЕП ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь, ГД Министрнүүдэй Советэй Түрү шын нэгэдэхи орлогшо Ва Ульбрихтые Германиин Дем тическа Республикын Национ оборонын советэй түрүүлэ томилбо.

Улан-Удэ хэлэнэ Радио

Февралиин 13-най радиодамжуулгын програ

18.00—Һурагшадай захилаар церт. 18.32—«Баян дүнгүүд» гэж жуулга. 19.00—Мяха-консервын бинадай уран һайханай самодеят стнин коллективэй концерт. 19. «Республикамнай баатарнуудаа ёнотой» гэһэн литературна дамж бурят хэлэн дээрэ хэгдэхэ. 19.58 ха-консервын комбинадай уран һа самодеятельностнин коллективэй цертын үргэлжэлэл. 20.18—«Про чаша» гэжэ радиодамжуулга (хит вет хани барисааная 10 жэлэй 22.14—Хүхюутэй концерт.

Саанаһ улар

Гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй муноедэр республика доторнай тэйшэг байха, зарим газарта бага гэ сахан орохо. Зүүн тээһээ һу һалхин болохо. Улан-Удэ городто лөөниинь 20—22, удэртөө 11—13 дус хүйтэн болохоор хүлеэгдэнэ.

Февралиин 14—15-най үдэрн республика доторнай үүлэтэйшэг б Зарим газарта бага зэргэ сахан о Баруун хойноһоо һулаханаар һалх Хойто аймагуудта һүниндөө 28- үдэртөө 16—21 градус, бусад гуудта һүниндөө 23—28, удэртөө 9- градус хүйтэн болохо байна.

Редакторай орлогшо
С. Б. БАЛЬЖИНИМАЕ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни, пропаганды—34-05, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, информации—35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01271. г. Улан-Удэ, Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 5182